

წამლიყადი მითხება

სოციალისტური პოლიტიკური, ეკონომიური და ლიტერატურული ჟურნალი.

კვირა 18 მარტი
1928 წელი

ჟურნალზე ხელის მოწმება მიღწევა
გახეთ კომუნისტ-ს მთავარ კატორანი, ტფილისი რუსთაველის
პროსპექტი, № 34, ჟურნალში მისათესებელი წერილები უნდა გა-
მოიგზავნოს შემდეგ მისამართით ტფილისი, რუსთაველის მე-
მთხმე—პეტრა გვირგვინი

№ 61 (9)

ჟურნალის უნივარსი

პარიზის კომუნა — ს. ელიაძე; რის ამბობენ ფაქტები — უარობი; „ვილკ პეშოვი“ — ლეო შენგელია; უკანასკნელი პარიკაი — ლექსი — ნ. ზამთრელი; პოლიციის „სიცილიესტერი“ პარტიის ახალი მარცხი — კ. ჭეიშვილი; ჩვენი მრეწველობის 5 წელიანი გეგმისათვის — ნ. ელიაძე; ეკონომიური ინფორმაციისათვის — ი. ნარსია; საქარ-

თელოს მწერალთა ყრილობა — უპარტიო; ერთი დაღენილების გამო — მეთვალყურე; ამ.კავე; საგზაო კომიტეტის მუშაობა და მიღწევები — კ. შავარძე; მენშევიზმის ერთ-ერთი სახეობა — კ. ჯავრიშვილი; საკლებო თეატრი — მანი; კოპერაციის მტრები — რ. მიაძე.

პარტიის კომუნა

57 წლის წინდ პარიზის პროლეტარიატმა პირველად სცადა სოციალიზმის განხორციელება. 1871 წლის 18 მარტს პარიზის მუშათა კლასმა დაიწყო „ნაციონალ-ურ თვალსაზრის დროებითი მთავრობა“, რომელსაც მეთაურობდა სისხლის შმალი ავლიანი ტიერი და პროლეტარიატის დიქტატურა დაამყარა.

როგორი იყო წინასწარი პირობები პარიზის კომუნის დამყარებისთვის?

ნაპოლეონ მესამის ბატონობის დროის საფრანგეთში მძიმე მრეწველობის განვითარებამ სწრაფად შეუწყო ხელი კლასთა ბრძოლის განახლებას. პირველ მოთხოვნების სავნების არაჩვეულებრივმა გაძვირებამ, რაც თავისთავად აუარესებდა მუშებისა და გლეხების მდგომარეობას, ბურჟუაზიისა და საეკლიანტების უკანონო იარაღად შექმნა მუშების რევოლუციონური განწყობილება, რომელიც შემდეგში უსაოლოდ აჯანყებით უნდა დაიპყრობოდა.

მონარქიის ბატონობის გასამარცხებლად ნაპოლეონ მესამე იმში ჩაება პრუსიასთან. ამ იმში საცესით გამოვიყარება საფრანგეთის მონარქიის სრული უსუსურობა და ახალგაზრდა გერმანიის იმპერიის სიძლიერე. პრუსიის ჯარებმა სასტიკად დაამარცხეს საფრანგეთის საშინდრო ძალები და პარიზის ყველგან მიადგნ. პარიზის მუშათა კლასმა ამ ფაქტზე უპირობო აღშფოთება გამოიჩინა, ის აჯანყდა ნაპოლეონ მესამის ბატონობის წინააღმდეგ. 1871 წლის 4 სექტემბერს დაიწყო ნაპოლეონ მესამის მონარქია და რესპუბლიკანური წყობილება გამოაცხადა.

ახლად დამკვიდრებულ კრესტოლეის სათავეში მოექცა „ნაციონალური თვალსაზრის“ დროებითი მთავრობა ტიერის მეთაურობით, რომელსაც შიშის ზარს გვირგვინი და პარიზის მთავარელებლი მუშათა კლასი. ბურჟუაზია,

რომელიც ვითომდა სამშობლოს დაცვისათვის იყო მოწოდებული, მონარქიის პარიზის მუშების მხედვ მამრედ დაუტყვევებდა მონარქისტებს. დაუყენებელი მტერა სამარცხენო ზავი პრუსიასთან, რომ ქვეყნის მფრთხი მუშათა კლასის წინააღმდეგ მისცემდა თივისოფოლი მოქმედის საშუალებას.

პრუსიასთან ზავის შეკრება ვითამებულმა ტიერის მთავრობამ მოინდომა მუშებისათვის იარაღის აყრა, რაც საუკეთესო საბაბი გახდა ხელახალი აჯანყებისათვის. 1871 წლის 18 მარტს პარიზის მუშებმა დაამარცხეს ტიერის მთავრობა და განდევნეს ის პარიზიდან. დამარცხებულმა მთავრობამ თავი შეაფარა ეგრესიონ, სადაც შეუდგა მხედრებს რევოლუციონურ პარიზში გასალაქმებლად.

რა ნაბიჯები გადასდგა პარიზის კომუნამ პროლეტარიატის დიქტატურის განსაქციებლად და მუშათა კლასის მდგომარეობის გასაუმჯობესებლად?

პარიზის კომუნის ხელმძღვანელთა პირველი ნაბიჯი გამოიხატა მუშებში უპირობო აჯანყებაში; კომუნამ მუშობი ხალხის საყოველთაო მონაწილეობაში; კომუნამ მუშობი თანამდებობის პირთა არჩევნების პრინციპი, გამოქვეყნებისა საწვლმეფოსაგან, გამოაცხადა; საეკლიანტო კონების ნაციონალიზაცია. სასწავლებლებში ჩამოაყალიბეს ეკლესიის, ფაბრიკა-ქარხნები გადასცა მუშათა კომუნარტულ აშხიანებებს. აკრძალა ლაშქარ მუშათა, დააწესა თანამდებობის პარტიისათვის ხელუფლის უმაღლესი ავანკვიით და სხვ.

ამით რადიკალურ ზომების მიღებამ კომუნას თანდათანობით ჩამოაყალიბა მრეწველი ლენინტები, რომლებიც კომუნის გამოცხადების პირველ დღეებში ეზრდებოდნენ მას და დახმარების უწყვეტენ. კომუნის ერთგული ბოლომდე დარჩა მხოლოდ პარიზის მუშათა კლასი.

72 დღე იარსება პარიზის კომუნამ, რომელმაც ამ ულარება მოკლე ხნის განმავლობაში უკან დასრულდა მსოფლიოს მუშათა კლასის შედეგად ბრძოლისა და გამარჯვებისათვის.

ამ ხნის განმავლობაში ვერსალში გადახვეწილი ბურჟუაზია განუწყვეტელი აშხალებდა ნიადაგს პარიზის კომუნის დამარცხებისათვის. ვერსალში ტერის მთავრობამ თავი მოუყარა ყველა კონტრ-რევოლუციონერულ ძალეს, მიიზროს ჯერ კიდევ სიმბელით და შეუწინაღობით მოკლეს გლეხობა, გაილაშქრა რევოლუციონერი პარიზზე და 21 მაისს დიდი ბრძოლის შემდეგ აიღო პარიზი.

დამარცხდა კომუნა, ჯალათებმა სისხლის გუბებში დააყენეს პარიზის ქუჩებში, მარტო უკანასკნელი ბრძოლის ბრის დროსა დაიღობა სამი ათასი საუკეთესო მებრძოლი საერთოთი კი პარიზის კომუნის შეეწირა 70 ათასამდე მებრძოლი.

პარიზის კომუნის დამარცხების უმთავრესად ხელი შეუწყო მისი ხელმძღვანელების მიერ დაშვებულმა შეცდომებმა და პირველ ყოვლისა კი მტკიცე ორგანიზაციის უქონლობამ.

უმთავრესი შეცდომა პარიზის კომუნის ხელმძღვანელებმა იყო ზედმეტი ლიბოტირების გამოჩენა კომუნისა მოწინააღმდეგეთა მიმართ. კომუნის ხელმძღვანელებმა თავიდანვე გაუფრთხილეს რეპრესიების მიღებას. კომუნის საზღვრებიდან 30 ვერსის დაშორებით ქ. ვერსალში ბურჟუაზია თავისი ყოველი რაზმადე რეპრესიების მიღებას კომუნის დასამარცხებლად თავი პარიზშიაც არ მოულოთა რეპრესიული ზომები კონტრ-რევოლუციონერებზე წინააღმდეგ და ისინი თავისუფლად გადადიოდნენ ვერსალში და იქ აესტდენ რეპრესიის ძალებს. კომუნის ხელმძღვანელები ერთხელაც არ ცდილან თავიანთი სა-მოქმედო ასპარეზის გაფართოებას. ისინი არ გასცილდნენ პარიზის იკლებს და მხოლოდ ერთ ჯალათში სურ-ნათ სოციალისტის განხორციელებს. არაფართიარ ზომები არ იქნა მიღებული კონტრ-რევოლუციონერის თავშესაფარის ვერსალის დასაყრობად და იქიდან რეპრესიონერების დასამოხლებლად. კომუნის ხელმძღვანელებმა არ გადადგამდნენ ნაბიჯი მშრომელი გლეხობის დასახლოვებლად. მათ გათმოსარჩებლად რევოლუციონერ მხარეზე, რამაც გადაშვრელი როლი ითამაშა კომუნის დამარცხებაში.

ყოველგვარი მოძრაობის გასამარჯვებლად პირველ ყოვლისა საჭიროა მტკიცე, ფოკალისებური ორგანიზაცია. რასაც პარიზის კომუნა მოკლებული იყო. არ არსებობდა ისეთი ჩამოყალიბებული ორგანიზაცია, რომელიც ხელმძღვანელობდა გაუწყვლად რევოლუციონერ მოძრაობას და მის გამარჯვებას უზრუნველყოფდა. არც სათანადო ზომები იყო მიიღებული ორგანიზაციის შესქენებად. და ბოლოს არანაირიანია მტკიცე დისციპლინის უქონლობა. პარიზის კომუნის ხელმძღვანელთა შორის და ბრტო სხვადასხვაობა. კომუნის დასაცავად ვერ ამოხრავდა აგრეთვე დამარცხნი ქვეყნების მუშათა კლასი და ის საკითხი ძალების ამარა იქნა მოკლებული.

აი, ის უმთავრესი მიზეზები რომლებიც გამოიწვია პარიზის კომუნის დამარცხება და კონტრ-რევოლუციონერის მიერ მუშათა მოძრაობის სისხლის მორევიზი ჩაღობება.

მიზეზდევად პარიზის კომუნის დამარცხებას, მისი მნიშვნელობა მუშათა მოძრაობის შემდგომ განვითარებას და სოციალისტის განხორციელების საქმეში მნიშვნელოვანობა.

გამარჯვებას ძალიან ხშირად თან სდევს დამარცხება და აბიოთარ საკარგოების არ წარმოადგენს პარიზის კომუნის დამარცხება, მით უმეტეს, თუ შედეგობაში მივიღებთ მაშინდელი ობიექტურ პირობებს; კლასობრი თეორიების დაბალ დონის და მუშათა კლასის მტკიცე ორგანიზაციების უქონლობას.

პარიზის კომუნის დამარცხებაზე მსოფლიო მუშათა კლასმა ისწავლა, თუ როგორ უნდა ბრძოლა, როგორი ორგანიზაციება საჭირო გამარჯვების მოსაპოვებლად და პარიზის კომუნის გაკეთებული პროლეტარიატმა შემდეგი შესავლერისად გამოიგონა.

პარიზის კომუნის დამარცხებიდან 47 წლის შემდეგ 1917 წლის 25 ოქტომბრის რუსეთის მუშათა კლასმა საუტოვოდ ისარგებლა პარიზის კომუნის გამოცდილებით, განდევნა ბურჟუაზიისა და მემამულეების მთავრობა, დამყარა პროლეტარიატის დიქტატურა და შეუდგა სოციალისტის მშენებლობას.

რუსეთის მუშათა კლასმა, რომელსაც უფრო მკერ გამოაცდილება კონდა რევოლუციონერი ბრძოლის წარმოებისათვის, რომელიც შეკავშირებული იყო ფოკალისებურ კომუნისტურ პარტიაში, არ განუმეორებია პარიზის კომუნის შეცდილები, მან მშვენივრად იცოდა, თუ როგორი ზომების მიღება იყო საჭირო თავისი მოწინააღმდეგეების დასამარცხებლად, მან იცოდა, თუ ვისთან უნდა შეეყარა კავშირი რევოლუციონერის გამარჯვებისათვის და ამ გამოცდილებამ მიანიჭა ოქტომბრის რევოლუციონისა საბოლოო გამარჯვება.

ოქტომბრის რევოლუციონის გამარჯვებაში პარიზის კომუნის დამახსოვრება უსათოდ დიდა: სწორედ ამიტომ არის, რომ საბჭოთა კავშირის მუშათა კლასი ყოველწლიურად დიდის პარტიისცემით იგონებს პარიზის კომუნის გმირებს და მუხლს იდრებს მათი საფლავის წინაშე...

ის, რაც პარიზის მუშებმა დაიწყეს ამ ორმოცდა ხუთმეტო წლებში წინეთ და ვერ შეძლეს მისი განხორციელება, საბჭოთა კავშირის მუშათა კლასმა დაარბ გლხობასთან შეკავშირებით გამარჯვებით დაავიკრფინა. ეხლა ჯერ დაწარჩენ ქვეყნების მუშათა კლასზე, მით წინამეტ ისეთივე გადაუდებლად სდგას ამოცანა კაპიტალისტურ წესწესობილების დასამარცხებლად, რა გორც ეს იდგა კომუნის რუსეთის იმპერიის მუშათა კლასის წინაშე ამ თეორიულად წლის წინეთ.

მუშათა კლასი დღეს ყველა ქვეყნებში გააფთრებულ ბრძოლას აწარმოებს ბურჟუაზიული წესწესობილების წინააღმდეგ, ამ ბრძოლის უშუალო ხელმძღვანელები არიან კომუნისტური პარტიები, რომლის ირგვლივ თავს იყრის რევოლუციონერი მუშათა კლასი.

მუშათა კლასის დღევანდელ ბრძოლას ართულებს ის გარემოება, რომ მას ორ ფრონტზე უხდება მოქმედება, ერთის მხრივ ის ებრძვის თავის პირდაპირ მტერს — აურკუაზიას, ხოლო მეორე მხრივ მსოფლიო მენშევიზმს, რომელმაც უკანასკნელი ათი - ხუთმეტო წლის განმავლობაში კლასთა ბრძოლას ლოზუნგად შესცვალა კლასთა თანამშრომლობითი. მსოფლიო მენშევიზმი დღეს წარმოადგენს ერთგვარ ჯგერბის კაპიტალიზმის გასამარცხებლად და ისეთივე დამარცხებელ ორგანიზაციას სოციალისტის განხორციელების საქმეში: როგორც ბურჟუაზიის პარტიული და სახელმწიფოებრივი ორგანიზაციები ამიტომ მუშათა კლასის ბრძოლა ორივე მხრით არის მიმართული.

არის სრული საბუთი ვანაცხადით, რომ კომუნისტური პარტიები წარმატებით აწარმოებენ ამ ბრძოლას, ისინი თანდათანობით იპყრობენ მუშათა კლასში გავლენას, რაც საუკეთესო თავიდება გადაშვრელი ბრძოლის მოახლოებისათვის.

შორს არ არის ის დრო, როდესაც თელი ქვეყნის მუშათა კლასს პარიზის კომუნარტების მიერ დაწყებულ ბრძოლას გამარჯვებით დაავიკრფინებენ.

დღევან კომუნისათვის მებრძოლ თავდადებულ გმირებს!

ს. ელიაძე.

რას აზრობენ ფაქტები

ახსენი კ. კანდელაკს

1

საქართველოს ყოფილი დემოკრატიული მთავრობის ყოფილია ფინანსთა მინისტრმა მოქ. კოჩია კანდელაკმა წარსული 1927 წ. დამლევს პარიზში გამოსცა წიგნი: „რას აზრობენ ფაქტები“.

დღემდე ქართველი ემიგრაციის ლიდერები ქოჩიეთა გაურბოდნენ საბჭოთა საქართველოს შესახებ პრინციპი-ალურ მსჯელობას, გაურბოდნენ ციფრებს, არავითარ ან-გარიშს არ უწყევდენ ფაქტებს და მხოლოდ მოწინააღმ-დეგეთის ქიბინი კიბილებს თვლას ანდომებდნენ დროს და ენერგიას. ჩვენ არა ერთხელ გვიკვლია პოლემიკის პრინციპი-ალურ ნიადაგზე ვადატანა, არა ერთხელ მიგ, ეყოფდებოდა მათთვის ციფრები და ფაქტები ჩვენი ამა თუ იმ დებულების დასამტკიცებლად. მაგრამ უორადანია და მისი აზნაზრები უყოფლეთის გაურბოდნენ ეს ერთად-რ-თსა და თანაც საუკეთესოს სადაო კიობებების გამო-სარკვევით.

კოჩია კანდელაკის დასახებლებული წიგნიც ერთად ერთი ცდაა პოლემიკის ფაქტების ნიადაგზე ვადატანისა. სადაო კიობებების ციფრები ვაშუქებებს. ამიტომ, უნდა გამოვტყუდეთ, რომ კ. კანდელაკის ბრაზმურამ ძალიან გავცახარა და მის კიობებსა და შესწავლას განსაკუთრე-ბულის ხალისით შევუდღებთ...

საწმუხაროთ, უნდა აღვიაროთ, რომ მოქ. კანდელაკმა ჩვენი სიხარული არ ვაამაძიოთა. ჩვენ, ჩა თქმა უნდა, უორადანას „მთავრობას“ მინისტრისაგან არ მო-ველოდით საკმათო საგინისადმი სარლის იბიქტიციო-ბით მიდგომას, მაგრამ იმის იბიდე კი ვაქონდა, რომ ჩა კი ავტორი ფაქტებს მოიშველდა, ჩა კი ის ციფრებს დაეყოფინებოდა, მის უცქელებს ვაეფანებოდა წინასწარ გრძობს საბჭოთა საქართველოს დაღებვის შესახებ. და ცოტათი მაინც მორჯულდებოდა.

საწმუხაროთ, უნდა ვაიაროთ, რომ მოქ. კანდელაკი ისევ ძველ პოზიციაზე რჩება, მას ისევ ისე სჯერა, რომ საქართველო კომუნისტების ხელში იღებება, რომ მის არსებობის აყვლა საფუძვლები დაწერულია და ის დღეს მხოლოდ მომავლად ირგანინებს წარმოადგენს.

როგორ მოხდა ეს? იჩნება ვიძემ იფიქროს, რომ საზღვაოგარეთ მოქ. კანდელაკს საკმაო მასალა არ მოე-პოებოდა თავისი საგნის შესასწავლად. არა, საცემე ამაში რაღადა; საცემე ის არის, რომ დასახებლებული ბრაზმურის ავტორს ვერ გამოუშენია საბჭოთა მიუცკრებლობა ფაქ-ტების არჩევის, მოვლენათა აწინ - დაწინებისა და და-ფანების საცემეში. ის წინასწარ გრძობებების მონათ, საბ-ჭოთა საბჭოთავილასადმი სიძულეთაში მოწამულელი. შე-ლას ციფრებისა და ფაქტური მასალების ტყეში და, რა პრაქტიკითა, რომ იქ მას ვა ბნევა, შო ვერ ვრკვევა და არაბა ისევ თავის ძველ პოზიციაზე... უტყობა, მოქ. კან-დელაკისთვის მტრის - მტედს დაარკვევა ბელი უორადანია. ჩა მიშელობს ნება - სურვილს. ამიტომ დაეკარგავს მას მიდგომლობის ნატამალიც კი და მის მავიერად, რომ ფაქტები და ციფრები მიუცკრებლად აქმედებულბა მის მავიერად, რომ ცდილობს მტრისა და მოყვინისათვის ვადაიშალა თანამგრებოვე საქართველოს ნამდვილი სუ-რათი, ის რაც ძალი და ღონე აქვს ცდილობს ეს ფაქტბ-და ციფრები გამოიყენოს თავისი სწინააწინ შედგინი-ლი აზრის დასახებლებლად. ცდილობს ქვეყანის დაუმ-ტყუოს ის, რასაც ეტობის აყვლა გზა-ჯავარდინზე გა-იბინან უორადანია და მისი „მთავრობა“: „საქართველო იღებება, ის ძლიეს სწორტაქვს მოსკოვის ოკუპანტებს ხელში; ის კვდება როგორც კულტურულად, ის ეკონო-მიურად“...

თი მოვლენა აზრი მოქ. კანდელაკის ბრაზმურისა.

ავტორის ასეთი აზრი აწკარადა. მაგრამ, ამისდა მიუ-ხედავად, ჩვენ მაინც მოხარული ვართ, რომ კ. კანდელაკ

კი, ეს უორადანის „მთავრობის“ ეკონომისტი, მაინც კვლავა - ძიების გზას დასდგობის, რომ ის „ბრაზმოსტ-ბული“ ლამაზდა - გინებინა და კიობების ღრქვით კი არ ცილა ჩვენს გზაბიბურებას, არამედ ციფრებითა და ფაქ-ტებით გვიბირობს დამარჯებბას... შაოთალო კანდელაკი ტყუილად დამაშვზბალია. ის ცდილობს - წებობს, თუ ტყუ-ლით ეს ჩვენთვის სულ ერთია. — მაგრამ ის მაინც ციფრებითა და ფაქტებით გვებრძვის, ის მაინც სახე-თისო იარაღით ვაშლის ბრაზმოსტ ივლხე... და ასეთ მო-წინააღმდეგესთან, ასეთი იარაღით ბრაზმოსტ ბებრძობის-თვისაც სასიამოვნოა და საკმისთვისაც სასარგებლო ასეთ ბრაზმოსტ, თუ კი მებრძობლები სერიოზულად მოე-ყრბინან, აუცილებლად უნდა მოვეყვს დღი დაღებობი შედვეი, რაც იმაში მდგომარებას, რომ ერთხელ და სა-მუდამით მოიღება ბოლო ემიგრაციის ლიდერების მიერ ევროპაში ვაგრკელებულ შლაპრებს საბჭოთა საქართვე-ლოს შესახებ და თუ მთა არა, სტებებს მაინც დაინახებენ საბჭოთა საქართველოს ნამდვილ სახეს: მის ტრანსპორ-ტბოლის, როგორც კულტურულ - ეკონომიურ, ისე პო-ლიტიკურ ფრონტზე...#

ასე ვუყუყრებთ ჩვენ დასახებლებულ ბრაზმურის ავ-ტორთან პოლემიკას. და ამიტომ საბოლოვნებით ვიღებთ მოქ. კანდელაკის მიერ ვადაშორებოლი ხელთაბინის, სი-ამოვნებით ვიღებთ მის ვაშუქვებს, საბოლოვნით ვაე-ტყუიანთ მისთან დავლორ მისივე იარაღით, — ციფრ-ბითა და ფაქტებით აღტყუილია, — და დღე თვით ქართვე-ლი ხალხი, რომლის ინტერესებაც იბიდე მხარეს ვაგა-პარაკებს და ვაგამოქმედებს, იფოს ჩვენი შაჯუღი.

ერთი შენიშვნაც: ჩვენ აქ ვლაპარაკობთ არა მარტო თავისი სახელით, არამედ „ახალი გზა“ს ჩრდაქციის სა-ხელით. პარადდ ჩვენ ამ შემბინებებაში ვინდა მხოლოდ **წოვადი თენზნები** წარუდგინოთ როგორც მოქ. კან-დელაკს ისე ჩვენს მითხვებებს, რაც შეუძლებ საბოლოვნო-სა სავნების ირგვლივ ფაქტური მასალების ვადაშო-ბა და ციფრების ანალიზს, ამას იყისებენ ჩვენი თანამო-კალმებები, რომლებსაც თავისი მდგომარებობით უშუალო-დამაკიდებებულბა აქვთ ციფრებთან და ფაქტურ მასა-ლასთან.

საბჭოთა ეკონომის უსაყვლდებობებ: პრესისა და სიტ-ყვის თვისებებზე არა ვაქვალ, ჩვენ აქ ამ შევუდღებობი ამ დებულების უარყოფად ან დადასტურებლად. მხოლოდ იმას კი ვაბაღებულად იტყვით, რომ მივლ მსოფლიოში ჩვენ არ გვეყვლებმა მხოორ ისეთი ხელისუფლებმა, რომე-ლიც ასე შეუბრებულბად, მზორად ვადაიმედებულბად კი აწამოხვებობს საბჭოთა თავის კრატებას. არც ერთი ჩვენი. არც ერთი ხელისუფლებმა არ შევიტრება ამ საქ-მეში საბჭოთა ხელისუფლებას. თუ ბურჟუაზიული ქვეყ-ნებში პრესა მხოლოდ იბიჭობს არსებობს, რომ აყვლას გზა - ცვლია თბინის და, როგორც რუსები იტყვინან, „სა-კუთარი ქობინდა ნავაივ ვაჭიეთ არ ვამოიტრანის“, საბჭო-თა პრესა დაუბრკვევლად ამხლს თავისი სასუთარი ქვეყ-ნისა და ხელისუფლების მტკივან ადგილებს, ის დაუბო-ველად ბეჯინებს თავისი ხელისუფლების... შეცდომებსა და სუსტ მზაობებს. ვერ არ ყოფილა ისეთი შემბინევა, რომ „საბჭოთა პრესას მიეძღვლოს და მიეცურებინოს რო-მელიმე ჩვენივეს საწმუხარო და ჩვენი მტრებისთვის ვა-სახარო მოვლენა. საბჭოთა სახელმწიფოთ არ მალავს თა-ვის საკუთარ ლეიტებებს; ის ამ შემბინებებაში არავითარ ანვარიშს არ უწყებს ბურჟუაზიული სამყაროს. ის თავის ქრისა და ვარაშ, თავის ვაშარჯებებსა და მიუწევებს აქნობებს მხოლოდ მსოფლიო პრაღეტიკატს, მხოლოდ

მის თვლის იგი თავისი ყურადღების სავანდ, მხოლოდ მის უწყის ანგარიშს...

თუნდა მარტო ის უნდა დარს, რომ თვით პარტიაში არსებული უთანხმოების დროს ოპონიკია და პოზიტიკა სრულიად მოუხრებლად და გულახდლად, საქვეყნოდ უსახვედროდენ ერთმანეთს საკუთარ შეცდომებზე, საკუთარ ნაღვლებზე...

ძველი ტარფარების მიხედვით, ეს ერთად საწინაშრო და ხელისუფლება ამას ანგარიშს არ უწყენ და, უნდა დაეჯერათ, რომ ეს მათი ძლიერების მანიფესტაცია...

კომუნისტური პარტიისა და ხელისუფლების ეს დამახასიათებელი თვისება იცის ყველამ. ეს მხოლოდ არ სკადნაია მოქ. კ. კანდელაკის, რომელიც თავის ბროშურას იწყებს იმხვე წუწუნით, რომ რუსეთში სიტყვისა და აზრის თავისუფლება არ არსებობდა.

„თავისუფალი სიტყვა და აზრი მხოლოდ სამბუთა ვაჭმირის საზღვრებს გარეთ არსებობს“-ო გვეუბნება მოქ. კანდელაკი და იმავე დროს იძულებულია აღიაროს:

„საქართველოს დღევანდელი ეკონომიკური მდგომარეობის მოგვარე თვით გამოშვებების გამოცმანზე საკმაოდ ნათლად გამოხატავენ“-ო. (იხ. კანდელაკის ბროშურის პირველი გვერდი).

ორნი ერთია: ან სამბუთა ვაჭმირნი არ არსებულა თავისუფალი სიტყვა და აზრი და მის შესახებ ვერაფერს ვერ ვთვით, ან სამბუთა ვაჭმირნი თავისუფალი სიტყვა და აზრი არსებობს და „საქართველოს დღევანდელი ეკონომიკური მდგომარეობის თვით გამოშვებების გამოცმანზე საკმაოდ გამოხატავენ“.

რომ მოქ. კანდელაკი სტედიანი წუწუნით მართალი არ არის, ამის უტყუარ საბუთად თვით მისი ბროშურაც სამკარისია. ეს ბროშურა დაწერილია საზღვარგარედ და იმხვედა მხოლოდ და მხოლოდ სამბუთა პრესაში გამოქვეყნებულ ციფრებსა და ფაქტებს. ციფრი ვეტიკი, მიმართულია სამბუთა ხელისუფლების წინააღმდეგ, მაშასადამე, თუ სამბუთა ხელისუფლება თავისუფალ სიტყვასა და აზრსებობას დენვის, თუ ის მხოლოდ თავის ქებით უმსახინძლებს ყველას და ქვეყანას უშლავს ყველა იმ ფაქტებს, რომლებიც მის წინააღმდეგ აღმართავენ, როგორც მოხდა, რომ მოქ. კანდელაკმა თავისი „შრომისთვის საჭირო“ ფაქტები და ციფრები იშოვნა და ისიც საზღვარგარედ?

და თუ ეს ასეა, არც თუ ისე ცუდად ყოფილა სამბუთა საქართველოში თავისუფალი სიტყვისა და აზრსებობის საქმე, როგორც ამას მოქ. კანდელაკი ცდილობს დაუმტკიცოს თავის მკითხველებს...

მასალად და ფაქტებზე რამდენიც ვნებთ, მხოლოდ საქმე იმაშია, თუ ვინ როგორ იყენებს მათ. თუ ჩამდენად იზიჟეტურად უღვება საკითხს თვით მკვლევარი. ჩამდენად ხელმძღვანელობს იგი თვით საქმის ინტერესებით და არ წინდაწინ აკეთებულ აზრების დასამტკიცებლად?

სამწუხაროდ, მოქ. კანდელაკი, როგორც ვთქვით, ვერ ირწის მკვლევარისთვის აუცილებლად საქართველოში იზიჟეტურობას, ის ციფრებისა და ფაქტების ანალიზში კი არ ეძებს ჭეშმარიტებას. მას უკვე წინდაწინ აქვს შემუშავებული ჭეშმარიტების საწინაშრო. მან იმ თავიდანვე იცის, რომ კომუნისტური ნაზარდიანდ სახეირო არაფერი არ გამოვა და ის მზრლოდ ამ მის მიერ უკვე ჭეშმარიტად მირჩეული აზრის დასამტკიცებლად ეძებს მასალას.

თუ აია ავით, სხვაგვარი როგორ უნდა ავხსნათ ის გარემოება, რომ მოქ. კანდელაკი თავის დებულებებში, როგორც თვითონ გვეუბნება, ეყრდნობა ისეთ მოძვირდულ მასალას, როგორიც არის „1924 — 1925 წ. წ. საქართველოს სახალხო მეურნეობა“.

აქ ძალიანებურად იბადება კითხვა: თუ მოქ. კანდელაკი მართლაც საქმე სამბუთა საქართველოს ნამდვილი სახის გამოშავარების საქმე ანტერესდება და აია

მისი საკუთარი აზრების დასახულებად, რატომ ეყრდნობა იგი ამ მუტის — მტრად მოძველებულ წყაროს? რატომ არ მოისურვებ მან უტურო ახალი წყაროებით სარგებლობა?

აქ მასუხი მხოლოდ ერთი შეიძლება: მოქ. კანდელაკი ეს ერთად — ერთი მიზანი ის იყო, რომ მას სამბუთა საქართველოს შესახებ თავისი წინასწარი აზრი დაესახულებინა, რომ ქვეყნისთვის დიდხანსება, რომ სამბუთა საქართველო იღუბება და თუ მას მოქ. კანდელაკი და მისი აზნანავით არ დაუბრუნდენ, ის უშვევლად დაიღუბება...

მოქ. კანდელაკი წყაროებით სარგებლობის დროს არ მიგვიბრუნებს იმ წინის გვერდებზე, რომლითაც სარგებლობს. ეს გარემოება კი ერთობ აძნელებს მისი ნაწერის ანალიზს. მაგრამ დაუუჯეროთ მას და ვიდგეთროს, რომ ის კეთილსინდისიერად სარგებლობს მასალებით. დაეუჯეროთ მოქ. კანდელაკს, რომ ვილაცამ საღლია მართლაც დასწერი: „ჩემი წარმოების თბობითი ენერჯიტი, გენერატორები და აღმასრულებელი მექანიკური უკვე გაცეცილია და მოქმედებას მხოლოდ შემეცირებელი დატერიებით განაგრძობს... და ამჟამად მომქმედ საზრუნელი დაწესებულებების პროდუქციის ზრდამ უკვე წყალი ერიგავარ საზღვარს (ხაზს ქ. კანდელაკი უსვამს). რომლის იქით მისი გაფართოება არსებული გამართლობით შეუძლებელია“. (იხ. ქ. კანდელაკი: „რას ამბობენ ფაქტები“, გვ. 5).

თურმე „საქართველოს სახალხო მეურნეობაში“ ამას სწერდენ 1924 — 1925 წლებში. გადის თითქმის სრული სამი წელიწადი და მოქ. კანდელაკი აქვეყნებს თავის ბროშურას, რომელიცაც წარბ — შეუხრებლად მოკლეს ეს დაძვირებელი აზნავი. მან კარგად იცის, რომ იდენს სამბუთა საქართველოში ის არ არის, რაც სამბუთაში წლის წინა იყო. მან იცის, რომ ამ დროს განხვდნობაში საქართველოს ეკონომიკური სახე რადიკალურად შეიცვალა, რომ ამ უკანასკნელი წლების განმავლობაში მოხვალა ახალი ქაზნა — ფაბრიკები აშენდა, რომ მრავალ ძველ მანქანებს გაეცუტა კაპიტალური რემონტი. მაგრამ მოქ. კანდელაკი ყველი ამის შესახებ მჭერმეტყველურად სტუმს და დროგადასულ წლებზეც აყვარებს თავის გამოკვლევას... ის ვითომ დასტურის „თბობითი ენერჯიტის გენერატორების და აღმასრულებელი მექანიკების“ მოძველებას და იმავე დროს სრულიად ყურადღებას არ აქცევს, იმ გარემოებას, რომ სამბუთა საქართველოში ამ დროს განხვდნობაში უკვე შექმნა და ათუშვება „სათბობი ენერჯიტი“ უდიდესი წყარო, ზამესი, რომელიც დღეს 18.000 ცენების ძალი ენერჯიტი იძლევა და თუ საქართველო მოითხოვს, სეველემ ამ ენერჯიტი 36.000 ცენების ძალიანდ აიყვანს. მოქ. კანდელაკი ქვეყანას უღვება მამობრავებლად ფაქტობს. ამის შემდეგ, რა ვასაკვიროს, რომ ის ანგარიშს არ უწყენ არც ენერჯის წყალსა და აზნანის ელსადტურებს, რომლებიც ამ წლის ბოლომდე უნდა ამოხადდენ. ჩიონმესის ხომ მისთვის სულაც არ არსებობს...

მაგრამ დაუბრუნდეთ ისევ ზემოთ მოყვანილ ამონაწერს, რომელსაც ასე კარგ გუნებანუ დაუყენებია მოქ. კანდელაკი.

ჩვენ ეს ამონაწერი ეძებეთ კანდელაკის მიერ დასახლებულ წყაროში. მაგრამ ვერ ვხედავთ. სამხედროდ ეს მის მიერ მოყვანილი ციტატა ვიპოვეთ იმ მოსწენებაში, რომელიც თავის დროზე წარდგინილი იყოფოდა სათანადო უწყებაში ზაქვისსი დაარსების აუცილებლობის დასამტკიცებლად. სწორედ იმ ციტატას, რომელსაც ასე გაუზიარებია მოქ. კანდელაკი, ვკითხვობთ ამ „მოსწენების“ პირველ გვერდზე. აქ მომოსწენებელი გვეუბნება, რომ თბლისის ელექტრონის მეურნეობა საქართველოს გასამბუთების დროს მეტის-მეტად სამწუხარო მდგომარეობაში ყოფილა. რომ სამბუთა ხელისუფლებას სრულიად დაშლილი და დამტკიცებელი მანქანები მიუღია შემეცირებობით, რომ „თბობითი ენერჯიტი გენერა-

ტორები გაეცეკვილა და მოქმედებს მხოლოდ შემცირებული დიქციონარით“ და განაგრძობს: „ამჯამად თბილისში მოქმედ სპორტსკოლი დაწესებულია პრაოდუქციის ხრდად უკვე მიაღწია ერთგვიანს ხსენარს, რომლის იქით მისი გაფართოება შეუძლებელია არსებული გამართობითო“...

ეს არის ის, მერე რა არის აქ ფორდანი-რამიზი, ლისა და მათი ეკონომისტ კანდელაკის გულის ვასანობელი? ჩვენის აზრით, სრულად პრაფიტი, ამ მოხსენებელი უპიკიტებს ცენტრს: „ჩვენი მთავრის გენერატორები გაეცეკვილა“ მათ ახალით შეცვლა უნდა, წინააღმდეგ შემთხვევაში ჩვენ კატასტროფა მოგველისო...

მომხსენებელი აქ სრულ სიმართლეს ლაპარაკობს. მაგრამ ადვილი დასაჯერებელია ისიც, რომ ის აქ კიდევ ამტკიცებს. ასეთი მოხსენებელი ყოველთვის და ყოველგან ცრულ ნარევი მდელი იწერებულ და იწერება, რადგანაც უამისოთ დანიტრებისებულ უწყებს ფულს არაფერ მისცეს. ასეთი მოხსენებები ყოველთვის ერთგვარი „Слезна“ იყო როგორც რუსეთი ისეაინა.

მოქ. კანდელაკი კი იღებს ხელში „ს. სლენნიცას“ და სთავაზობს გვეუბნება: თქვენ იღუპებით, რადგანაც თქვენი თბობითი ინერჯისი გენერატორები გაეცეკვილა და თქვენი მოქმედ სპორტსკოლი დაწესებულია პრაოდუქციის ხრდად უკვე მიაღწია სახილარს, რომლის იქით მისი გაფართოება შეუძლებელიაო

რატომ? საიდან გამოიყვანეთ, მოქ. კანდელაკო, რომ ჩვენ ვიღუპებით?

— აი თქვენ თვითონ იზბობთ!

რა თქმა უნდა, ციუც კრიტიკა, მაგრამ მხოლოდ და მხოლოდ უპასუხისმგებლო კრიტიკაა. მოქ. კანდელაკი ერთ დროს ფინანსების მინისტრად ბრძანდებულა (როგორც ამბობენ, ის დღესაც ამ ჩინით დაბრძანდებულა ეგრძაპში): მაშასადამე მან თუნდ იცოდეს, რომ ყოველივე უწყებს, როცა მას ამს თუ იმ წამოწყებისათვის ფულს გემთხოვს უნდა, ის ხსნილად ამტკიცებს თავისი უწყების გაყოფების აღწერა. ის ცდილობს დაუმტკიცოს საფინანსო უწყებს, რომ თუ დაჩქარებით ფული არ მოგვეცე, ვიღუპებითო.

მერე ასეთი „საბუთის“ მიხედვით შეიძლება დანიტრებისებული უწყების დატყუებაც ლაპარაკი? არა, არ შეიძლება. მაშ რატომ იყვანებო მოქ. კანდელაკი ასეთი „სლენნიცა“-ს საბუთისა საქართველოს დასუსტის საბუთად? იმიტომ, რომ მას ეს სურება, მან ეს იწმია. იმიტომ, რომ ის ფორდანიამ დაარწმუნა, რომ კომუნისტური ნაზარითიდან ხეირო ამ გამოვა.

მოქ. კანდელაკის საქმისადმი ასეთი მიდგომა იმის გეგანების გაყოფებისადმი გლენბა რომ წამოიძიხა: შე იხირო სიკვდილი, სედა ხარ, რომ ერთი ამ ტრეკვას გადაიარჩიო. — სიკვდილმა გდების სიტყვის ყური მოკრა და უღბრა: „აჰა ეიო, რა გინდა“ — გლენბს შიშით ფერი ეცვალა და უფხარს: არავინა, ტვირთის აწევა მინდაო.

ხალხის თქმულებიდან ჩვენ არ ვიცით აწუჩია თუ არა სპორტსკოლი გლენბს ტვირთი. მაგრამ ის კი დავინახეთ რომ ანკლავიურ შემთხვევაში მოქ. კანდელაკი სიკვდილზე უფრო მკაცრად გვეყარობა. ის იღებს ხელში ჩვენს ცრულმანარე თბობას და ასე მსჯელობს: — თქვენ თვითონ აზბობთ, რომ იღუპებით. მაშასადამე შეიძლება დაიღუპებითო.

მოქ. კანდელაკის ისიც კი იცის თუ რა შესდევი მოყვ ჩვენს ასეთ თბობას. მან იცის, რომ ამ თბობამ გასკრა და დღეს „თბობითი ინერჯისი გენერატორების გაეცეკვილა“ უკვე არ ვლაპარაკობთ. მაგრამ ის ამას ანგაზის არ უწყებს, ის ისევ ისე ჩაბლატუბება ამ „საბუთს“ და ქვეყანას უპიკიტებს: საბუთისა საქართველო იღუპებაო.

კ. კანდელაკს რომ სხვა რამე აინტერესებდეს, ის ამ საქმეს არ ადვილობს არ მოეცილებოდა. ის უქმეოდ შე-

ცდებოდა ახალი უფრო საყურადღებო მასალებების შიხანას, ასეთი მასალაც რომ ვერ მოგებოდა მაინც არ შეიძლებოდა მოქ. კანდელაკის ისეთი დასკვნები გაეცეკვილა საქართველოს ეკონომიური მდგომარების შესახებ, როგორსაც ის თავის ბროშურებში აცხადებს.

მოქ. კანდელაკს საქმე რაღაც გაქვავებულად წარმოუდგენია. მას საბუთისა საქართველოს ეკონომიური ცხოვრება ის წარმოუდგენია, როგორც გაკორტული ანაუტრის მეთურებო... ძველი ინტენტირა გაეცეკვილა. ახალს მიედევლო აზრინ არის. მაშასადამე დაძაბუნდა და დაეცა მებრებო.

მაგრამ სახელმწიფოს ეკონომიური მდგომარება ასე როდია. ის ძველ გაეცეკვილ საქართველო იარღებს ახლით ცვლის, ახალ ძალებს ამობრავებს, ახალ კაპიტალს აბანდებს საქმეში. მაშასადამე ჩვენი ეკონომიური მდგომარება უნდა განვიხილოთ ამ მოძრაობის პროცესში, დინამიკში და არა ისე რომ არსებული მდგომარება მივიღოთ როგორც რაღაც უცვლელი. უმობრავლო არჩინში, რომელიც იცოტებულს ძველი კონით და არავითარ ახალ ძალას არ იღებს.

ასე მოიქცევედა ყოველი ეკონომისტი. ეს იცის მოქ. კანდელაკმა, მაგრამ ის ასე არ იქცევა. რატომ? იმიტომ, რომ ეს მისთვის ხელსაყრელი არ არის. იმიტომ, რომ მან ერთხელ და სამუდამოთ შეიზოშუა აზრი საბუთისა საქართველოს აუცილებელი დაღუბის შესახებ და ის მხოლოდ ამ აზრის დასამტკიცებლ საბუთებს ეძებს. ეძებს და კიდევ პოულობს. მისთვის სრულად საკმაოა, რომ ხელში ცრულმანარე მოხსენებაც ჩაივლოს, საკმაოა, რომ ახლაც ვიოცას ჭეჭესა მოესმას, რომ ის მზად არის ქვენას აწუქოს: — ზომ ხედავთ, რომ ფორდანი და მისი მთავრობა ცდილ მართალი იყვენ, როცა ამტკიცებდენ, რომ საქართველო კომუნისტების ხელში იღუპებაო.

კიდევ რაიღოდ სიტყვა და ჩვენი ზოგად შინიშენებიც ამოწურული იქნება.

მოქ. კანდელაკი წყნარს: საქართველოს ხელისუფლება, როგორც მოგესტებნა, იძილებულ იყო მთელი საბუთისა კავშირის მიხსენებისთვის და მოსკოვის კარნახით თავისი ისედაც მკირე მიწა - წყლის ნაწილი სხეულისთვის გადაეცა“ (იქმ, გვ. 4).

კარგს იხებებდა მოქ. კანდელაკი, რომ არ იფიქვებდეს რუსის ხალხს თქმულებას: в доме повешенного не говорят о веревке. კანდელაკს რომ ეს მოგონებოდა, ის არაფერს არ იტყობდა ამ საფინე ფორდანიას გასაგონად მანის. მართლაც რა უფლებად აქვს ამის შესახებ კრიტიკა დაქნის იმ ხალხმა, იმ „მთავრობამ“, რომელმაც თავისი პირადი გადაარჩინა და მხოლოდ რამდენიმე დღით ხელისუფლების შერჩენის მიზნით ოსმალების გადაცა საქართველოს საუკეთესო ნაწილი აჭრისადმი ჩვენი საუკეთესო ბოლშევი ბათონით? როგორ. რა პირით შედეგე ამის შესახებ ლაპარაკს ფორდანი და მისი მთავრობა? ვინ, თუ არა გასაბჭოებულ საქართველოს ლაშქარმა დაუბრუნა საქართველოს ეს სურდანიანსა და მისი მთავრობის მიერ ვაძაბული ტერიტორია?

მაგრამ შეიძლება მოქ. კანდელაკის ლოზის რაიმინი აქვს საზმეო. თუ ეს ასეა, კარგს იხებებდა, რომ თვითონ ნოე ფორდანიას შეეცოტებოდეს ამის შესახებ. კორდანიას კომუნისტებზე ადრე უნდალ საქართველოს ამ სადაო ნაწილის სომხეთისათვის გადაეცემა... მაშასადამე აქ მოსკოვი და მისი „მჩინები“ არავინ შეუამ ყოვლია.

ამით ვთავიებთ ჩვენს ზოგად შინიშენებს და ვაცხადებთ, რომ მოქ. კანდელაკი მის მიერ წამოყვებულ ყველა კითხვებზე მიიღებს დასაბუთებულ პასუხს.

ამის შემდეგ ჩვენ სიტყვის ვაძლიერ კიდრებს. დეი კიდრებმა გავცამართლოს.

სახინი.

„მონაცემები“

(მ. გორაის იუბილესათვის)

მიმდინარე წელს სრულდება 35 წელწიანი მის შედეგი. რაც სამშროლო ასპარეზზე გამოვიდა სამართა რუსეთის უდიდესი მოღვაწე და პირველი პროლეტარული მწერალი მ. გორაი.

მთელი სამართა კავშირი დიდის ამითი ემზადება ამ დღისათვის, მას სურს ღირსეული პატივი სცეს თავის უდიდეს მწერალს და ერთზე ყიდვე თვალი გადაავლოს იმ სახელთან შემოქმედებას, როგორც ეს უდიდესი სამსახური გაუწია პროლეტარული რევოლუციისათვის. ვინ არის გორაი? მისი სახელი მწერაი, შემოქმედებას კი უტკბილესი ჰიბნი თავისუფლებისა და რევოლუციის!

გი არის „კომუნდარი“ ბოსიაკების, შეგი მამამთავარი პროლეტარული მწერლობის, გენი საეცარული მწერალი და კულტურული რევოლუციის უდიდესი წინამორბედი!

ყოველი მისი ნაწარმოები დაწეებული „მაკარ ჩუღა“-თი და ვთავებულნი უკანასკნელი ხნის ინტერვიუ მწერლობის შეიკავს იმის შეტყობის რწმენას, რომ მუშათა კლასი ავტოტელად გაიმარჯვებს და გარდაქმნის ჩვეუნიას თავის ბრძნის თანამხმელ. გი არის ერთიანი ღღაღილი და უტყუარია. ვამოჟღაერება იმის, რომ:

Кто был им чем, тот был всем.

უტყე შეუღდა საიუბილო სამხადის სასკომსაბუძოს დაღვინებებით შესღდა საგანგებო კომიტეტი მ. გ. გლიანას თანედღობაობით, რომელმაც უნდა უტელმძღვანელოს იუბილეს ჩატარებას ჩვენში, კომიტეტმა დაადგინა სიხარული მ. გორაის თბილისში ჩამოსვლა და მას დაუტყვემზირის იუბილეს ვადანდა. ჩატარებული იქნება მოხსენებათა და საღობების მთელი რიგი, საქართველოს სახელმწიფო მთავრს წინადადება გამოსცეს მ. გორაის რჩეულ ნაწერების კრებული, ერთი ერთ შრომის სკოლას დაერქმება მ. გორაის სახელობის სკოლა, დაუწყებულ იქნება მ. გორაის სახელობის სამი სტენდანი, გუბერნი „ქართული მწერლობა“ ერთ-ერთი ნაწიერი მიმდინარე იქნება მ. გორაის შემოქმედებისა და საზოგადო მოღვაწეობის დახასიათებისათვის.

კამპანია დაიწყება 29 მარტიდან, ხოლო იმ დღეს, როცა მ. გორაი თბილისში ჩამოვა, გაიმართება საგანგებო საზეიმო სემლი და სხვა.

ჩვენს ქვეყნის ასეთი განსაკუთრებული კურალდება მ. გორაის შემოქმედებისა და მოღვაწეობისადმი სრულწინა შეზინებებითი არ არის, მას საფუძვლად უდგენს როგორც მ. გორაის ლიტერატურული ნაწარმოებთა დიდი მნიშვნელობა მთელი სამართა კავშირისათვის, ისე იარეოლუციონერთა წარსულს, რომელიც მ. გორაის ჩვენს ქვეყანასთან აკავშირებს.

თუ მ. გორაი რუსეთის მუშათა კლასის ფელაგანია იგი თბილისის მუშების ფელაგანაც არის.

მ. გორაი აქ სწორად იმ სამხედრო მოხელეა. როცა ჩვენში მუშათა მოძრაობის აღორძინება დაიწყო ის იყო 90 წლები — მუშათა მოძრაობის განთავის ჩვენში. ბაქოში ნავთის მრწველობა ვიგანტურია ნაბიჯით ეკარობდება, სიკაცსელ დატყუო თბილისს და ბათუმს. ეკონომიკური წინსვლულობისა და აღორძინება ახალმა სიომ დაბერა მთელს მხარეში, ვაშრნა და პროლეტარიატის პირველი ჩინასანი. სამოქმედო ასპარეზზე გამოიდება ახალი ძალა მუშათა კლასი, იქმნება მუშათა პროლეტარული საგანძობლური პოლიტიკური წრები. ამ წრებში უდიდესი როლის თამაშობს ფელა აფანასიევი, მოსკოვის მუშათა კავშირის წევრი, რუსეთიდან თბილისში გამოსახლებული. აფ. აფანასიევი სტანისლავ რინიგორსსა და სხვებთან ერთად აწეობს მუშათა პროლეტარული წრების ჩვენში. ესენი აწეობენ აგრეთვე პირველ მარქსისტულ არაღვალაზურ მუშათა ბიბლიოთეკას თბილისში, კოლეების ქუჩაზე სახლში № 20, ეს ბიბლიოთეკა მოიწყო 1893 წელს აფ. აფანასიევის ბინაზე და ჩაყარა 1897 წ. სწორად ამ წრეში მოხდა გორაი.

1898 წელს თბილისი ენდარბოთა საღებურნიო სამართაველმ დაიწყო მომუკლვე თელორე აფანასიევის, ივანე ლუნინისა, გიორგი ფრინდესისა- და სხვათა შესახებ, რომლებსაც ეტეზობა სისხლის სამართლის საქმე სისხლის სამართლის დებულებით 950 სტატიის შეორი წაწლის ძალით.

პროლეტარული ედებოდა შემდეგ პირები:

- 1) ქ. თბილისის მეშინი თედორე ერამლოზის ძე აფანასიევი, 29 წლის.
- 2) ქ. აკერმანის მეშინი გიორგი აკობის ძე ფრანჩესკი, 28 წლის.
- 3) ივანე ივანეს ძე ლუნინი ტამბოვის გუბერნიის გლეხი 29 წლის, მსახურბოდა ა.კ. რკინის გენი კონტროლში.
- 4) ქ. ნიური ნოვეგროლის მეშინი ალექსი მაქსიმის ძე პეშკოვი, 30 წლის.
- 5) ქ. ქერჩის მეშინა ანნა გრიგოლის ას. კისელეცხიაი, ბებია ქალი 23 წლი.
- 6) ქ. ფოთის მეშინი მიხილე კალანდაძე 30 წლის.
- 7) სამხედრო მედიკური აკადემიის სტუდენტი ალექსანდრე მაქსიმოლის ძე ბოგორაზი (შემდეგში ცნობილი მწერალი ტანი), 21 წლის.
- 8) ქ. ქუთაისის მეშინა დინა ბენიამინეს ასული მეტერსკიაი, 21 წლის.

ჩა აბრალდება ამ ხალხს ენდარბოთა? რა თქმა უნდა რევოლუციონერ პროპანდა ავტოტია არსებული წესმუხლებობის დახმობა მიზნი ფარული საზოგადოების შედგენა და სხვა.

ერთი თედორე პეშკოვის (იდეე მ. გორაი) შესახებ არის ანეთი ცნობანი. ალექსი მაქსიმის ძე პეშკოვი ქ. ნინეინოვგრობი, ეშინი, უტკოლო. მართლმადიდებელი, 23 წლის.

1891 წლის 10 დეკემბერს შევიდა მონაგარიზე პიერი - (კაცისნი რკინის გენი მთავარი სამსახურისა-საკეთარი სტუკელია თანამხმელ დაანება თავი სასახურში 1892 წლის 21 სექტემბერს. ამის ცნობა, რომ გაეგზავრა ნინეინოვგრობაში რომ შევიდეს სამსახურში რომელიც საწავისნო საზოგადოებაში.

ენდარბოთა პოლიტიკური დებლი თავის მოხსენებაში, რომელიც გაგზავნა პოლიციის დეპარტამენტს, ასე ახასიათებს მ. გორაის:

„თბილისში აფანასიევმა ამ უკანასკნელ წლებში გამოიკვლია რომდენიმე ბინა ერთს მთავარში კარანო-გარსკია ქუჩაზე, 6 წლის წინდეს ის ცხოვრობდა რამდენიმე კაცის საზოგადოებაში, ესენი იყვნენ:

- 1) მასქალდებელი მთალაშვილი, 2) მეშინი რბინი და 3) ვილაც პეშკოვი, მათთან დადიობდენ ვილაც სხვა პირები. პეშკოვის შესახებ ერთმა მოწმეთაანმა განაცხადა, რომ გი არის უფარულსა საეყო კაცი, ნაკითხი, კალამი კარავდენ ერჩის, მან შემოაჩაო თითქმის მთელი რუსეთი (მეტ წილად ფელბოტ) ერის დროს ცხოვრობდა რალაც მშენებისათვის ეხმობდა. თბილისში თითქმის ერთი წელიწადი იყო, გარკვეული საქმე არ ჰქონია, და შემდეგ სალაც გაქოაო.

როცა აფანასიევის წარუდგინეს პეშკოვია და მალაშვილის ფოტოგრაფიული სურათები, რომლებიც აფანასიევის ბინაზე უნახეს, აფანასიევა განაცხადა, რომ ეს პირები მან წახა თავის დიდის გასვენებაზე, ისინი აწეებენ მშენებს მას და დაეტყველეს სასხურბოდა თავისი სურათები მან არ იცის მათი ვეჯებები.“ და სხვა.

იმ დროს, როცა აფანასიევი და სხვა მისი ამხანაგები თბილისში დაბარბობენ პეშკოვი — გორაი აქ არ აღმოჩნდა. ენდარბოთმა მისცენ აფანასიევის ნინეინოვგრობაში ცნობა მ. გორაის შესახებ და კატეგორიულად მოითხოვეს მისი დაბარბობა.

„Обыскать, арестовать и препроводить“.
გერინადა ენდარბოთა. დეო შერგელაია.

უკანასკნელი გარეკალი (პარიზის კომუნის მოსამართლად)

წითელი დროშით შრომველი

აღსდგა პარიზი, ტიბანი,
თავისუფლების მიწველი,
მტრის თავზე რისხვის მიმტანი.

ძღვეა - მისილად კომუნა
გამოიქცადა, პირველი,
და მტერმაც ქელი მოლუნა:
დღე იყო გასაკვირველი...

მაგრამ მოძულე კვლავ აღსდგა,
ხელში ეჭირა მახვილი
და ჯოჯოხეთის კუმის ჰგავდა,
მის გულში შურის ძახილი...

პირით ითობის პურიდა ტირი
და ცეცხლს თვალთვან — გალიფი,
სხვა მგლებს ხროვაც, შვიერი,
მოსდევდა მათს მფავლითებს.

კბილებს იღვსდა ვერხალი,
სიმრავლით წაქეზებული,
იწოდა, ვით ნაკვერცხალი,
ავ ზრახვით გულ - აგუნებელი;
და ჯაჯუნის რკალად ერტყმოდა
პარიზს ეს ურდო, თავგელი,

ყური კარგი არა ესმოდა...

მიჭრა თვალი გადასახდო...

ლუი - ზოზო - დღოკლოუზი

დავიროლ დომიეტი იბრძოდა

და აღტყინების ტრიუმფზე

ხმა ბაიოკლთა ისმოდა.

უკანასკნელი სიმფატი

მტრის მოწოლავზე დრეკობდა,

პირ - სისხლიანი სიმაძღვე

აქონრით ყალსა დგებოდა;

კუპრის ხვლავ გადაიტყულსი.

ფი წალკას უქაღდა;

რაც ქვეყნად იყო ჩრეული,

რაც მალავ რწენით სუნთქავდა...

მიუხრდა შვების ნიავი,

თმებს რომ უღრნდა სენისა,

და მველი ქვეყნის სივავ

ჰყოვდა სისხლიან ენას...

და უციასწებდა მარჯავს,

მგერს რომ დაწინდა იარა,

მტერიც მისწვდა და ამ რგოთ

ზედ ტლანქად გადაიარა...

6. ყოვლითელი.

ბოლ ნეთის „სოციალისტური“ პარტიის ახალი მარხნი

ბოლონეთის „სოციალისტური“ პარტიის ხელმძღვანელებს დიდი პრაქტიკა აქვთ ბოლონეთის რევოლუციონერ ბურჟუაზიათან თანამშრომლობის. 1926 წლამდე ისინი მუდმივი მონაწილე იყვნენ კოალიციონერი მთავრობის და ერთგულად ასრულებდნენ თავის ისტორიულ მოვალეობას — ბოლონეთის პანების მფარველობას და მუშათა კლასის პოლიტს. მაგრამ, როდესაც პეპესკოვლებმა დამკარგვე გავლენა მუშათა მასებზე და ბურჟუაზიაზე, შედარებით, ღონიერად იგრძობთ თავი, უკანასკნელი აშკარად შეუდგა თავისი კლასური მიზნების განხორციელებას და ამისათვის საჭირო სამიღო სახელმწიფოებრივი აპარატი შექმნას. ვიტრის მთავრობისათვის უკვე აღარ იყო საჭირო პეპესკოვლებთან ძალა-უფლების განაწილება და სრულიად მოურიდებლად დაკრდნა მან „სოც.“ პარტიის ხელმძღვანელებთან შექმნილი თანამშრომლობის ხანგრძლივი ტრადიცია და მთავრობის სავაჭოდების გარეშე დასტოვა ისინი.

ბოლონეთის პანების ასეთი მოქცევა, გაწეული შრომის და სამსახურის ასე უღივრად გათვლა, არ ფიქს უნდა, საწყენი დარბაზი პეპესკოვლებთან და ძალაუფლება იღო იძულებული გახდნენ, ისინი რომ ოპოზიციონერი ფორმები გეგმავთათ ვიტრის მთავრობის მიმართ, კონსტიტუციით დაშვებული პარლამენტარული ბრძოლა დაწყეთი მის წინააღმდეგ. ამ ნაბიჯის გადადგმას პეპესკოვლებს ისიც უკარნახებდა, რომ ვიტრის მთავრობა არც ისე მტკიცე იყო და შეიძლებოდა მისი დაცემის ძალი პეპესკოვლებში აღებდა, გარდაც საზოგადოების თითქმის ყველა სოციალური და პოლიტიკური ჯგუფები, გარდა ფინანსური ბურჟუაზიის ვიწრო ჯგუფისა, რომელიც სარგებლობდა შექმნილი ეკონომიური კრიზისით, მის წინააღმდეგ იყვნენ ანტიდემოკრატიული, არა თუ მუშების და გლეხების, რომლებიც ფინანსური კაპიტალის მთავარ ობიექტს წარმოადგენდნენ, არამედ წეროლ-ბურჟუაზიული ელემენტები და სამოქალაქო და სამეცნიერო მოხელეებიც არ იყვნენ მკმაყოფილო ვიტრის მთავრობის პოლიტიკით, კიდევ მტრით. ისინი აქტიურად გამოვიდნენ მის წინააღმდეგ, თუ კი შეეძლებოდათ ისეთი ხელისუფლების შექმ-

ნა, რომელიც იხსნიდა მათ შექმნილ სილატაკსა და გაქროკებისაგან.

ეს იყო ერთი მთავარი მიზეზი, რამაც დააჭარბა ვიტრის მთავრობა არა კონსტიტუციონალური გზით, დაცემა და ხელი შეუწყო ბოლსევის სხიბი ფაშისტურ-ლიტატურის გამოარჯევისას.

ამ აქტს, — ბოლსევის გამოარჯევისას, — როგორც ვეითი, პეპესკოვლებმა მამრ დადებითი შეფასება მისცეს: იგი დემოკრატიის გამოარჯევისას გამოაცხადეს. მისი დატრიალების პირველ დღეებში პეპესკოვლების ფიციონი „რაბორტა“ მომხრეებმა ამხედეს ასე ამასიათებდა: „რა მოხდა ვარზაფში? — ეს იყო არა დემონსტრაცია, არა აჯანყება, არამედ დემოკრატიის რევოლუციის შემამუღების და კაბიტალიტების წინააღმდეგ“.

ასეთი დახასიათების შემდეგ, ცხადია, რომ „სოციალისტ“ პარტიის ოლდერები არ იტყოდნენ უარს ბოლსევისკისთან თანამშრომლობაზე, თუ კი მათ ფაშისტური დიქტატურის მიწვევდა. მაგრამ იმდრო არც ამ გაფიქრობდათ. გამოარჯევილი ფაშისტისათვის სრულიად ზედმეტი აღმოჩნდა პეპესკოვლების თანამშრომლობა, მათი მკაცრი სტრუქტურული იდეოლოგიის გამოყენება. ბოლსევიკმა მთავარი კურსი აიღო პარლამენტარობის და პარლამენტარული პარტიების წინააღმდეგ და მოითხოვა მათი სრული დამოკრძალვა და კაბიტალიტური დიქტატურული მთავრობის წინაშე.

ბოლსევისკის ამ მოთხოვნისაგან არ დაემოხრებოდნენ ოპოზიციონერი პარტიები, რომლებიც დიდი უმრავლესობაში იყვნენ სიმიში და განავრძობდნენ პარლამენტარულ ბრძოლას მის წინააღმდეგ, პეპესკოვლებიც შეუწყვეტდად აფარებდნენ თავის ოპოზიციონერების ბოლსე. მათ არასოდეს და არც ერთ საკითხში არ აუღიათ ჩრბოლის ინიციატივა; ყოველთვის ანაბლს იცავდნენ, მაგრამ, მიუხედავად ამისა, პეპესკოვლების უზუნუნებას საბჭოში მინც საჭიროდ დაინახა ფაშისტების დასაწმენდებლად დეკლარაციათ აღენიშნა, რომ მათი მიზანი არ იყო ხელისუფლების წინააღმდეგ ბრძოლა, მისი დაცემა და მოთხოვნებდნენ მხოლოდ ერთგვარი რეპრესტრუქციის ჩატარებას პარლამენტის საშუალებით.

წარსული წლის სექტემბრის სესიაზე, რომელიც სემის დელეგატების კოლექტიური მოთხოვნით იყო მიწვეული, სადაც ოპოზიციონერ პარტიებს განზრახული ჰქონდა სემის თვით ლეგიტიმაციის გამოცხადებითი დემონსტრაცია მოეხდინათ. მაკარონის წინააღმდეგ, ულარსად გართულდა სემის და ფაქსიტური მთავრობის ურთიერთობა. ულარსად მუშაობდა პარლამენტის კრიზისი. მასების ზეგავლენით და მთავრე მისატყვილებლად, თითქმის პეტერსბურგის ანტიკონტრ პარლამენტარიზმის დასაცავად და მებრატუნე მოწოდებებით გამოუშვეს. ოპოზიციონერი პარტიების ეს პარლამენტარული დემონსტრაციები კიდევ ერთხანს გააგრძელდება, რომ მთავრობას მალე არ ეყო ლეგიტიმაცია; საგანგებო სესიის ერთი თვით გადადებით; ხოლო აღნიშნული ვადის გაყვლი შემდეგ ხომ სულ დათხოვნილად იქნა იგი გამოცხადებული.

თოხი თვის წინასწარი საარჩევნო სამზადისის შემდეგ, როდესაც ფაქსიტური ხმებით, ყველა საარჩევნო პუნქტებში იქნა გამარჯვებული და საქართველოს მთელზელი, მარტის პირველ რიცხვებიდან დაიწყო სემის ახალი არჩევნები.

მუშების ორგანიზაციების დარბევის და მასიური დაპატიმრებების შემდეგ, რასაც ადგილი ჰქონდა არჩევნების დაწყებამდე და მის პრაქტიკში, არც იგი ძველი იყო არჩევნების შედეგის გათვალისწინება.

ფაქსიტური მთავრობა არ დაერია რევილიტაციონერ ორგანიზაციებთან და ცროზულ უმცირესობისათვის არჩევნების მონაწილეობის ფელდების წარმოებას. 64 საარჩევნო ოლქიდან 54 ოლქში გაუქმებული იქნა რევილიტაციონერი ორგანიზაციების მიერ წარმომადგენელი მუშათა და გლეხთა მთლიანობის სია № 13. ასე იმ მხოლოდ 13 ოლქში მიეცათ მათი საშუალება თავისი კანდიდატის წარმოყენების.

არჩევნების დროს, ვილნოში გამართული ბელორუსის გრაზდის პროცესი, რომელიც პროლეტარობის მიერ იყო შეზღუდული, იმ მიზნით იყო წარმყვული, რომ ამ პროცესითი გავლენა მოეხდინათ და ტერრორის ქვეშ დაეყენებინათ ეროვნული უმცირესობები და რევილიტაციონერი ორგანიზაციები.

რევილიტაციონერი მუშებისა და გლეხების წინააღმდეგ საარჩევნო ბრძოლაში ფაქსიტურმა არა ნაკლებ ინტელექტუალს იზიარებდა პეტერსბურგში, რომელთა რაზმები არბედენდ მუშათა მთლიანობის და აპატრიზირდენ და სტენდენ მუშა - ავტორიტობის.

მუშებზედად უწყვილივე ხმისა, რევილიტაციონერმა ორგანიზაციებმა და ეროვნულ უმცირესობათა ბლოკმა მხრე მთავრობა სემის 64 დელეგატს გაუყანა, რაც საყმოდ ძლიერ და თვალსაჩინო ჯგუფს წარმოადგენს ფაქსიტური მთავრობისა და მისი მოკავშირეების წინააღმდეგ ბრძოლის საწარმოებლად.

ჩვენი მრავალრიგა 5-წლიანი გეგმისთვის

საბჭოთა მეურნეობის დამახასიათებელ თვისებებს წარმოადგენს მისი გეგმიანობა, რომელიც შეიქმნა სახალხო მეურნეობაში თანდათან უფრო ფართო ასპარეზს იკავებს.

მართალია, დღემდე საბჭოთა ეკონომიკის მეურნეობის უდიდესი დარგში, სოფლის მეურნეობაში, ჯერ კიდევ უდიდესი წარმოება არის გაბატონებული, მაგრამ თანამედრ შეგვიძლია ვთქვათ, რომ ეს უკანასკნელი საგნოდ განიკლდის გეგმიანობის ზედგაღწენას და თანდათან შემოიხსნება ან გეგმიანობის სფეროში. რაც შეეხება მეურნეობის სხვა დარგებს, როგორცაა მრეწველობა, ადგილობრივად და ტრანსპორტი. ამ გეგმიანობა საბჭოთა არის ფუნქციონირებული. იმის საფუძვალზე კანონები უკვე გაქმნდა მოყვანილი ერთ-ერთის წინით დაბეჭდილი წერალები. გეგმისა და იმე აღნიშნული, რა მხრით უდგე-

ნაც. - დემოკრატებთან ერთად პეტერსბურგის და მარცხებული გამოვიდენ არჩევნებიდან. რომლებმაც მუშათა რაიონებში, წინა არჩევნებთან შედარებით, დაიარსეს ხმების 40 პროცენტით. პოლიონების ბურჟუაზიული პარტია, ერთხმად აღნიშნავს, რომ პეტერსბურგის დაიარსებული აქტი ყოველგვარი გავლენა მუშათა მასებზე, აღარ შეუძლია ბრძოლის წარმოება კომუნისტების წინააღმდეგ და კონკურენციას უწყვიდენ ბურჟუაზიულ პარტიებს წყრილ - ბურჟუაზიული მასების დასაცავადათ.

მთავრე პარტიეს, რომელმაც 400 მანდატიდან მხოლოდ 135 მიიღო, ე. ი. ხმების ერთი მესამედი, არც სტანდელ სემში ეყოლება უმრავლესობა, რომ ფაქტურად თავისი მორჩილების ქვეშ დააყენოს უზენაესი საკანონმდებლო ორგანო. მაგრამ ეხლანდელ სემში გაცილებით მეტი მანდატი აქვს პოლსედის უმრავლესობის შესაქმნელად, რადგან არჩევნებში დამარცხებული ოპოზიციონერი ბურჟუაზიული პარტიები, რომლებიც არც ისე დიდ პოლიტიკურ და სოციალურ წინააღმდეგობაში არიან მათთან, უფროდ გადაწყვიტენ მმართველ პარტიასთან გაერთიანებას, საერთო კლასური ინტერესების დასაცავად. მათი გაერთიანების შემდეგ, პეტერსბურგის დასტორული ოპოზიციონერ ფორმის და შეეცდებიან, რომ ისინი მოექცენ ამ კომინიკაციაში, რასაც თავისებურად, კიდევ გამაზროლებენ, კლასთა თანამშრომლობის და, ვითომ მშვიდობიანობის დაცვის მოტივით.

ერთად-ერთი ჯგუფი, რომელიც წარმოადგენს სოციალურად და პოლიტიკურად დაჩაგრულ კლასს და ეროვნულ უმცირესობათა ინტერესების და დაცვას, — არის № 13 სითი დასტორი კომუნისტების და ეროვნულ უმცირესობათა დელეგატების ბლოკი, წარმოდგენილი 64 კაცით, რომლებიც განაგრძობენ ბრძოლას გაერთიანებული ბურჟუაზიისა და სოციალ - მთლიანობების წინააღმდეგ.

პარლამენტში, რომელიც საუკეთესო იარაღს წარმოადგენდა ბურჟუაზიისათვის ერთ დროს, კაპიტალისტური სისტემის დასაცავად, უკვე უარვარია ამ დანობინტერესისათვის და ცდილობს, რომ მისი ნომინალური პარტიანობა ფაქსიტური დელეგატებს, ბურჟუაზიული მმართველობის ახალ და ფორმის და დემორჩილის. რევილიტაციონერი მუშათა კლასი იბრძვის ბურჟუაზიის ექსპლოატაციის დასაცავად მოწოდებულ ყველა ამ სისტემების წინააღმდეგ და გამარჯვებულ რევილიტაციას შეუძლია მხოლოდ მოსკოის ბურჟუაზიული ექსპლოატაციის ყველა ეს ფორმები და ბოლო მოუღოს მშრომელი ხალხის და ეროვნულ უმცირესობათა სოციალ - პოლიტიკურ მონობას.

J. ჰიონშილი.

ზიან და ჩაგვით აყენებენ თავის გავლენის ქვეშ სოფლის მეურნეობას სახელმწიფო საგეგმო ორგანიზებში და მეურნეობის სოციალისტური სექტორში.

ამიტომ ამაზე აღარ შეგვირდებით, მაგრამ ვერ ავეულოთ გვერდს თვით ბუფოლიანი გეგმის შედგენის მიზანშეწონილობის საკითხს.

ჩვენ ვიცით, რომ არა თუ მრეწველობის გარეშე მხოლოდ, არამედ ბევრს თვით მრეწველობაში მომუშავეს საკვეთი მიზანით ასეთი მუშაობის ნაყოფიანობა. სწორად ვგარონებთ, ახლა 5 წლიან გეგმას ვადგენთ, მაღმ 15 წლისა შევადგენთ და შემდეგ იც 50 წლისათა.

ეს ნიშნავს საქმის შეფერხებას. მართლაც და, არა თუ საბჭოთა, სოციალისტური განვითარების რუსთებზე შემდგარი მეურნეობა, წყრილ

ბურჯუნიზმი კერძო საკუთრების საფუძველზე აგებული მეურნეობაჲ კი ვერ თავსდება ერთი წლის გეგმა-ში. ვერ თავსდება ასეთი გეგმაში სოფლის პატარა მეურნეოც. რომელიც იწყებს ბაზის ანუ ეწინას მოწინების. ასეთი მეურნეობაჲ კი საკუთრებს ხელშეწყობის და ზოგჯერ უფრო მეტი პერიოდის გეგმის შედგენას. ეს კერძო მეურნეო იწყებს მიწის და საწარმოების მომზადებით და მხოლოდ შემდეგ წლებში შეუდგება მათ გადაგვას, დამუშავს და სხვ. ასევე თანდათანობით ხდება პირუტყვის მოშენება და სხვ. ბრუნვს წინააღრვე გათვალისწინებული აქვს, თუ რომელ წელს მის გააკეთებს, რამდენი თანხა დასჭირდება და სხვა.

მაშ, რა ვასაკერიალი. თუ დედაიწმინის შეეძლება მოყვანილი მეურნეობის ხელშეწყობა საკუთრებით საკუთრით თვლიან. თავიანთი მუშაობის გეგმა შეიმუშაონ სუთისას თუ ათი წლისათვის.

ამას თხოულობს წინდახედულობა და ჩვენი მეურნეობის განვითარების დღევანდელი დონე, ჩვენი მრეწველობის ზრდა უკვე ვაძისკლდა იმ ასაკს, როცა მისთვის საჭიროებს იყო ერთი წლის საქარტოლო ცოდვების დაშეშება. ეს შეეფერებოდა მისი განვითარების ადგილს ხანას, როცა მრეწველობის ზრდა გამოიხატებოდა ძველი ქარხნების და მათი მოწყობლობის აშენებებში. დღეს კი, როცა ჩვენ უკვე შესული ვართ რეკონსტრუქციის ხანაში, როცა დაწყებული ახალ მშენებარე საწარმოთა აგება ახალი გაუმჯობესებული ტექნიკის საფუძველზე, ყოვლად შეუძლებელია მათი ერთი წლიანი გეგმამე ჩატევა, აიეთი, რომელიც ვინდა. დიდი დარგი მრეწველობისა ან სოფლის მეურნეობის და გასწავლი, შეიძლება თუ არა მათი გაუმჯობესება - ვადაროების აწყება ერთ წლიანი გეგმით.

კიდევ უფრო ძვილია ასეთი მოკლე ვადიანი გეგმით ახალი დარგის დაფუძნება.

მეურნეობის ხელშეწყობა ორგანოებს ნათლად უნდა და ჯოდით წარმოადგინო და გათვალისწინებული მთლიან კომპლექტი იმ დაბრუნებულბაში და პარობათა, რომელთა ვარემოშიაც მოხლებდა მოქმედება ახალს საწარმოთ და მეურნეობის ახალს დარგებს.

განა შეიძლება მაგალითად, შაჰისის, ჩოიანის და სხვა საღვურების ერთ წლიანი გეგმაში მოქცევა. ან შეიძლება და გირბადა რაიმე მათი აგება ისე, თუ წინდაწინვე არა გაქვს გათვალისწინებული, რა უნდა აამოძრაოს მათმა ენოვამ და რამდენს ენოვობს მოითხოვენ მათი გან..

ემონომიურ ინფორმაციისათვის*)

საბაზო მეურნეობა შრავალფეროვანია. ეს გარემოება იწყებს იმას, რომ ზმირად ვაურკვევლობის ლაბორირტი ეწვევით და დასაქულ საკითხებს საკურო პასუხს ვერ ვაძლეით, ამოცანას სათანადოთ ვერ გმტობთ ბევრ შემთხვევაში რომელიმე პრაქტიკული წამოწყება წინასწარ გათვალისწინებულ ექვეტეს ვერ იძლევა, ან წარმოება გამო ხელსაყრელ პირობებშია ჩაყვებული იმის გამო, რომ სათანადო ელემენტები არ იყო შენების დროს გათვალისწინებული. შემდეგ ხდება ისეც, რომ უკვე ძველის - ძველად არსებულ და მექვიანობით დაოჩენილი რაიმეიმე საშროწველო დარგი სხვადასხვა მიზეზების გამო მოკოქლებს; ვერ ატარებს თავის დანიშნულებას ისე, როგორც ეს უნდა და სასაოფნოთ მაიწინა მდებარე მოქალაქებს, თრნდელ თანაბროწვე იტრეოლავებს, რომელიც ისტორიის იროანტროლის ღრმა სკვტრითი, იქვანი ადამიანთა, ვადაუტყეობა, და არა მარტო ეს ტრია, რომელიც სინამდვილეს თავისებური ადრედობით აქობს და მის წინ ვაშლოდ მოკლენას სუბიექ-

შეიძლება კიდევ შრავალ წლის გეგმის გარემო ისეთი დარგების ზრდა - ვახეთიობა. იოგორკა მეტყვარება, ან ჩიან მეტყვარე მოშენება რა თქმა უნდა არა.

ამგარა, რომ ხეთულითა გეგმა არა თუ სასარგებლო, აუსკლებულია ჩვენი მეურნეობისათვის და რადედ-ადაც უფრო საჭირო. უფრო პრაქტიკული მინიშნულობის საჭივე ხდება იგი, ვით უფრო იმეად და სასახუნის-მეგბელო ხდება მისი ძეგენება. ათი ათასობა ის ვარემოება, რომ მოხაველ ზეთულიანი გეგმის შედგენას თითქმის ერთი წელიწადი უნდა. იგი ძალიად 1429 წლის და საწყისში წარუდგინოს, საბაზოლო დასამუშავებლად კავშირის უდალეს ორგანოებს (იხ. ეკონ. ენობი*, № 59).

ამიტომ, ჩვენი პასუხიგებას სრული გეგებით უნდა შევუდგეთ ამ მნიშვნელოვანი საქმის განხორციელებას. ვეცადოთ, ჩვენი წვლილი შევიტაროთ მის დაძლქმას კერძო.

ამ მუშაობამ უნდა იწარმოოს ხელშეწყობელი ორგანოების მიერ მოცემული დირექტივების ფარგლებში და მათ მიერ დასმული მიზნების განსახორციელებლად. მათ შორის, ჩვენთვის პირველ ყოვლისა აღსანიშნავია პარტიის მე-15 ყოილობის დირექტივების მე-10 პუნქტის დებულება, რომელიც ამბობს: „ხეთულიანი გეგმა განსაკუთრებულ ყურადღებას უნდა მიჰქცოს ჩამორჩენილ ნაციონალურ რაიონების (რეპუბლიკების) ეკონომიკურ და კულტურულად ამაღლების საკითხში... და საბე-ში იქონიოს მათი ეკონომიკის (და კულტურის) განვითარების უფრო ჩქარი ტემპი, ამ რაიონებისა და მთელს კავშირის საჭიროება - მოთხოვნილებათა შეთანხმების სივადგზე“.

ეს დებულება იმდენ გვაძლევს, რომ ბუთულიანი გეგმაში საპატოო ადგილი დათმობას ჩვენი ქვეყნის მრეწველობასაც, რომელიც, მათილია, ჩქარის ტემპით ვითარდება საბჭოთა სისტემის ხანაში, მაგრამ თვისრავითაოების ტემპით ლეიერ ჩამორჩება კავშირის ზოგჯერ ნაწილებს და მოკლს კავშირისაც უკასანგელი მათი წლის განხმებაშია მრეწველობის განვითარება უსწრებლად სოფლის მეურნეობის სოველ წლიურად სამი მოკლცხტებით, ჩვენში კი მხოლოდ ერთით და ერთ ნახევარს პროცენტით, ხოლო თუ მთელ კავშირში მთლიანობა სვედრითი წინა შეადგენდა (26—27 წლისათვის) 43%; ჩვენში იგი უდრიადა-მხოლოდ 25%. რა გზით და რა ხაზებით უნდა ვაგებართოს ჩვენი მრეწველობა მომავალ წლებში, ამაზე შემდეგ წერიალი..

6. ელინავა.

ტურ დახასიათების აძლევს, არამედ ბევრ შემთხვევაში პრაქტიკული მოღაწეც, ენო-იგი ისეთი ადამიანი, რომელიც აქტიურად მოსაქმე ინტერესებს წარმოადგენს, ვერ იხენს საჭირო მოთხოვნებს და მთელ რიგ საბჭურეო ფენომენებს ვერ აძლევს საჭირო ახლა - განმარტებება.

აგილით უბრალო მაგალითია:
დღეს უკვე იქვი არავის შედის იმანში, რომ ზემო აკვალის ჰიდრო - ელექტრონის სადგური („ხაჰეს“), რომა მნიშვნელობის საბჭურეო ერთობლია, რომელიც იქვე გარემეა, მთელ რიგ ეკონომიურ წარჩინებათა სტრუქტურულად ვახდება ეს ცხადია, მაგრამ ეს მხოლოდ რაკონონალური მსჯელობის დროს. სინამდვილეში კი ბევრს ისევე ეტვი ღრბინს. ზოგს იმიტომ რომ თავიდანვე წინააღმდეგი იყო, ევექტს არ გამოვიდოდა. არსებითად ამ საქმის მომხმარებელი არ იყო. ეხლა, როდესაც სინამდვილის წინაშე დავება, დისხილოლიეთით ვერ ეცდება, რომ მისი მოღონდანი მნიშვნელობის მიზანშეწინაობა არ გამართლდეს და ყოველგვარ წერილიან რამეს ისეთსაც კი, რომელიც არსებითად სრულიად არავფერს არ გამოიზადდენს და სხვა

*) დისკუსიის წესით.

შემთხვევაში ის ყურადღებასაც არ მიჰაქცევდა, ხელს შეტევის საბაზად იქცევა.

— ამა, ესეც შენი ზაქსი! მე იმ თავიდანვე ვმბობდი, რომ იმისგან არაფერი ეპოვილიდა... და სხვა... საკითხის ასეთი მიღწევა უბრალო, „ობიექტულურა“ მიღწევაა და რა თქმა უნდა საქმისათვის ხელის შემწეობაც იმდენად, რამდენადაც ის ფართო წრეებში განსავლს პოპულარს. ამით წინააღმდეგ ბრძოლა საუკეთესო შედეგება წყრობის დეფექტების თავიდან აცილებათ.

ფურცლი რთული საკითხია. როდესაც აქტიური ელემენტები სპეციალისტების წინააღმდეგ უიმედოდ გამოიხატებიან. ასეთ შემთხვევაში ერთად - ერთი გამოსავალი გზაა საკითხების გასაშუქებლად ფართო კამპანიის წარმოება.

ჩვენს სინამდვილეში მთელი რიგი აღმშენებლობითი ისე ტარდება, რომ საზოგადოება მხოლოდ ფაქტებს წინაშე დგება. ტენდერული პროცედურა, ეკონომიური დასაბუთება კანკალაობისში და კანონებში ერთდება, იქნე რჩება და ხშირად პროცედურები მოიხილებლობს არ აქმეყოფილებს, მაგრამ ის მაინც სრულდება. ეს გარემოება კი იწყებს სწორედ იმის, რაც ზეით აღვიწინებ. საქმის ინტერესები კი გვიკარნახებენ: ასევე გავხიზოთ და ერთხელ გადავტაროთ.

ასეთივე მოვლენებს ხვდებით სასოფლო მეურნეობაშიც, ცნობილია რომ დღედა დღე საოფლის მეურნეობის ახალ წინააღმდეგ შედგება. იქაც თანდათანობით ფებს იკიდებს მანქანა. განახლებები, ბუნებრივად იწყებს ისეთ მოვლენებს, რომელთა დეცეტი მხოლოდ რამდენიმე ხნის შემდეგ ვახდებთ აყვლისათვის დასაწყისი. ეს კი იწყება

ვეს იმევე მოვლენება, რომელთაც ადგილი აქვს სამსრავლო მშენებლობის დროს.

როგორც მდგომარეობა განაწილების პროცესის დროს? აქვს ადგილი გუფებობა ვაჭრობაში თუ არა? რასაკვირველია ამ დარგშიც გეგმებით მოვლენათა მთელ რიგს, რომლებიც აუცილებლად სისტემატურ რკვევას მოითხოვს.

საკუთესო საშუალებაა ყველა ამ საკითხების დასაღწევა ფართო ეკონომიური ინფორმაცია, რომლის მიღწევა შეიძლება ყოველდღიურ პრესის საშუალებით.

ამ მხრივ ჩვენ ძლიერ მოკიდებულნი. არსებულ ვაჭრების ეკონომიური ინფორმაცია ვერას შემთხვევაში ვერ ჩაითვლება დამაკმაყოფილებლად. არა აქვს ავრთვე მიზნობა და ცვლევათა მოთხოვნებსა სისტემატური და მეთოდური ხასიათი, რაც აშკარა ხელს არ უწყობს წინააღმდეგ ეკონომიური საკითხებისადმი სწორად მიღწევისას. ამ მოვლენას კი იყენებს როგორც მტერი, ისე მოკავშირე პირველი მტრულად. მეორე კი ვერ რკვევს წამოვიროლი საკითხებში, მოვლენას ურყეფითად. ახასიათებს და უნებლიეთ მოწინააღმდეგეთა წესკვლავ წყალს ასხამს.

ჩვენ ვეცოვით ფართით დამას ამ მხრივ უხსუფევი ჩვენ ვეცოვით, რომ ეს საკითხი იმდენად მომწიფებულია, რომ მოითხოვს ფართით დასმას იმ მხრივ, რომ სპეციალური ყურადღება მიექვს ეკონომიურ ინფორმაციას. მჭიდრო საფუძველზე აშენდეს ეკონომიური პრეზა. პირველი ხანებში სკანარობი იქნება ისიც თუ არსებული ორგანიზმი სპეციალური განყოფილებებს შექმნიან და ამით სახალხო მეურნეობის წინაშე თავის ვალს მოიხიან.

ი. ნანოსია.

საქართველოს მფარალოთა მიზნობა

დასრულებულია საქართველოს მწერლობის მფარალოთა მიზნობა. რომელსაც უკვე გაუყვანა საერთოდა ქართულ მწერლობის მიწოდების ამ უნახსენებლ ორი წლის განმავლობაში. ყოლიობის შემთხვევაში აქტიურ მანაწილებლობას დებულბა მისი თვითიული წყროი. ყველა თავისებურად მსჯელობდა, კამათობდა, ხშირად კიდევაც ნერვიულობდა ყოლიობაზე წამოჭოლი საკითხების გარშემო. ყოლიობაზე წარმოდგენილი იყო მწერლობა სხვადასხვა ჯგუფის დღეღატებები: პროლეტარულ საოციაციის აპრიფონის, აკადემიური მწერლობის, ცისფერი ცანწელების, ცრულ წოდებულ მემარცხენეების, ფუტურისტების და სხ. თვითიული ამ ჯგუფს თავისი გეზი აქვს აუბუთული მწერლობაში და თავისებურად აშუქებს საბჭოთა საზოგადოებრიობას და მის სინამდვილეს თავისი ორგანოს ფურცლებზე. ასეთი დავალებება და სხვადასხვაბა მწერლობაში ჩვენ ფრად აუხსენებ მოვლენად მიგვაჩინა. ეს უღაო საბჭოთა ქართულ მწერლობის სიჯანსაღი და მისი მტკიცე პრესაქტებების ამა, რას ეგვაგებოდა მწერლობა ერთ ფეროვანი, ერთი მიზნობულებით და საერთო თემებით მფარაბი არც იმ მწერლების გამაბილება შეიძლება, რომლებიც ქართულ წარსულში ეძებენ თავისი შემოქმედების თემებს და შეგნებულად თუ შეუგნებულად გვერდს უვლიან საბჭოთა სინამდვილეს. მის ყოვა - ციოვების, რომელიც იმ ზოგ მიზანარსიანი და მიდირალი სხვადასხვა თემებით. რა თქმა უნდა შემოქმედების ვერკენ მოსახლის ისორიონოს და შექმნას თავის — საკუთარი გრძნობის და განცდის გარშემო. მაგრამ შემოქმედის მხატვრულ თვალს და გრძნობას მაინც არ უნდა გამოეპაროს ის გამოყოფა და სინამდვილე, რომელშიაც მას უხდება ყოვა-ცხოვრებისა და მოვლენების განცდა.

ქართულ მწერლობას ზორის ეს უღაო ფაქტია. ამის უფარის ყოვა შეძლებლობა.

ყოლიობამ მოისმინა ამხ. ფ. მახარაბის მეტად მონაარსიანი და დასაბუთებული მოსწინებე „კულტურული რევოლუციისა და მწერლობის ამოკანების შესახებ“ მოხსენების გარშემო გაიზარა დაკვირვებულუ კამათი. მოხსენების მთავარ აზრს ყველა იზიარებდა. მოხსენების გამო ყოლიობამ ერთხმად მიიღო რეზოლიუცია, რომელშიაც სხვათა ზორის ნათქვამია:

ყოლიობა მსყოფილებით აღნიშნავს: რომ კულტურული რევოლუციისათვის შეუშობა, როგორც საერთოდა საბჭოთა ვაჭრობი, ისე კერძოთ ჩვენშიც, საქართველოში, გაორკველები ენუფიით სწრაზობებს, პარტია და ხელისუფლება მიზნობავს ყოველგვარ მიზანწყრონილ ზოემებს, არ ზოგავს საშუალებებს ამ რევოლუციურის ციოვრებაში რეალური გამწორცილებებისათვის. წყრა - კითხვის უკონსინარობის აღუარებელი საოციაციული სკოლა. კომ - სპეციალიკელებების რადების ზრდა, კლუბების, სხვადასხვა წრეების, რადიო-სადგურების, სახალხო თეატრების, მობარე კინოს მიწოვნა საოციაციული საფუძველბო საშუალებებზე გადასვლა მოკლხანში, მუშურ-გალებური პრესის მსაქრონი ტრეატი არამელოდულ გამომცემლობის ფართო ნილაფებ დაყენება, მუშა და ვეფ-ყოფსონანდების მოძრაობის ზრდა-განვითარება და მრავალი სხვა. და მომავლშიაც ამ გზით მტკიცედ სიარული — აი ყოველივე ის, რაც უზრუნველყოფს და აუცილებლად ხლს კულტურული რევოლუციის განმარჯვების, როგორც, ჩვენში, ისე მთელ საბჭოთა ვაჭრობი.

კულტურული რევოლუციის განმარცილებების საქმეში დიდად ჩოლი საბჭოთა ინტელექციის, კერძოთ — ინტელექციის პირველხანებულ ფაქტორის, საქმიანობა ხალხს უწყებს მწერლობის, როგორც კულტურული რევოლუციის პირველხანისთვის რეალური რეალუციის, საქმიანობის მიწინააღმდეგ კულტურული რევოლუციისა და კანტროლირება. გადაჭრით აცხადებს მასში აქტიურ მონა-

მოხსენიდავდ ამისა ყოლიობაზე მაინც ნაღაოვდ გამოიჩინა, რომ ქართულ მწერლობაში მოხდა გარდატეხა და საშუალებად გამოითვლა ხილი საბჭოთა მთავრობისა და

წილებზე, აქტიურად ჩაბნის სურვილს. მწერლობის ასეთი მონაწილეობა კულტურულ რევოლუციებში და ხელოვნების ასეთი შემოკლებული რევოლუციის სფეროში, თავისთავად ეკლინსებათ ამ თავივე ხელოვნების კონკრეტული ამოცანათა მკვლევარად გაგების ვადაშიწავლა, უარყოფდა და ხელოვნების შემოკლება მიერ კულტურული რევოლუციის ამოცანათა დაკავშირებას სოციალიზმის შეტების და მშრომლობის ფართო მასების სოციალიზმთან გათვითწონიერების ამოცანებთან. ხელოვნება ცხოვრებისათვის ხელოვნება მასებისათვის — ასეთი კულტურული რევოლუციის ღონისძიება. ითხოვნილი საბჭოთა მწერალი უნდა სცილობდეს ამ ღონისძიების გაგებას და სწორად გამოყენებას, თუ მართლაც საქმიანი და არ მარტო სიტყვით სწამს მის მშრომელი მასების კულტურულად დაწინაურების, მასიურ სოციალისტურ კულტურის განვითარების საქმი.

კერძოთ, ყრილობა იზიარებს ხელმძღვანელ პარტიის ლიტერატურულ პოლიტიკის დებულებას, რომელიც ამბობს: „საბჭოთა ასეთი მხატვრული ლიტერატურის შექმნა რომელიც ნაებაუღვე იქნება მუშათა და გლეხთა ნამდვილად მასიურ მეთივლისათვის, გახადდება და დაგვიტოვებს უნდა ამოვავფრთავთ არსტყარტული ცხოვრებებისათვის მიღებული ღონისძიებისათვის გასაგები სათანადო ფორმა ხელოვნების ყველა ტენზიურ მიწვევათა გამოყენებით. ამ მიზნითუღვრებით მწერლობის უპირველეს ამოცანად უნდა ჩაითვალოს თანდათანობითი დაძლიება წარსულის და ბუფუბუბული კულტურის ყველა იმ გავლენების, რომელიც აბრკოლებს მწერლობის მოქმედებით მონაწილეობას სოციალისტური კულტურის წარმოშობას, განვითარების და განმტკიცების საქმეში. ამ დებულების შეთვისება მისი რეალურად გამოყენება დიდად გაუადვილებს მწერალს კულტურულ რევოლუციებში სათანადო მონაწილეობის და მიმდინარე პერიოდში მწერლობის წინაშე წამოჭრილ სერიოზულ ამოცანათა სავსებით გადაწყვეტა.“

მწერლობის აქტიურ მონაწილეობას კულტურულ რევოლუციებში მოითხოვს აგრეთვე ის უყრადღება, რომელსაც ირენ ხელისუფლება მწერლობასადმი, ყრილობა ცხაყოფილებით აღნიშნავს ჩვენს მთავარბნის დიდ მატერიალურ და ზნებრივ დამხარებას მწერლობის ორგა-

ნიზაციისათვის, რააც შესაძლებელი გახდა და რაც სავსებით ხდის მწერლობის შემოქმედებით შემოკლების წარმოების ახალი ყოფისა და ახალი სოციალისტური აღმშენებლობის ნიადგაზე წარმოშობილი ადამიანის პიწარავითა მხატვრული განსახიერებისაკენ.

აღნიშნავს, რა იმ უმათევს მომენტებს, რომელიც ახსიათებენ საბჭოთა ქვეყნის საერთო ეკონომიკური და კულტურული ზრდას, კულტურული რევოლუციის პირველ ფაზებს, მის მიერ განვილი გზებს და დასახულ ამოცანებს. მისი განვითარების ხასიათს, მიმართულებას და მიზანბნს, მწერლობის როლს ამ პრიციში და ხელიწვლულების ყურადღებას, მწერლობისათვის — სტილიად საქართველოს მუყარათა მთავრ ყრილობა იმდებუებს, რომ არც მომავალში იქნება შემცლებული ეს უწყრადღება, და საქართველოს მწერლობის შემოქმედებითი გზები წარმოიხრება ამ აუცილებელი ახალი მიმართულებების, რომელიც ერთად — ერთი თავიდან იმისი, რომ საბჭოთაველის მწერლობა გამართლებს იმ იმედებს, რომელსაც მასზე ამყარებს მშრომელი მასა.“

ამგვარად ყრილობამ კულტურულ რევოლუციის შესახებ სასებელი მიიღო და მოიწერა ის პოლიტიკა, რომელსაც ახრება საბჭოთა მთავრობა და მშრომელი მასტია. ეს ასეც უნდა მომხდარიყო; ვინაიდან კულტურული ფრონტზე ერთი და იგივე მიზანი აქვს როგორც მწერლობას, ისე საბჭოთა მთავრობას. ორივე მიზნად ისახება მშრომელ მასების გათვითწონიერებას და მისი კულტურული ღონის გაძლიერებას.

ყრილობამ მოისინა მოსვენება თეატრების, სამხატვრო დაწესებულებების, გამოცემლობისა და სხვა კულტურული ორგანიზაციების შემოხობისა და მიწვევების შესახებ. მოსვენების გარშემო გაიხარა კავითი და შექმნადა მთელი რაგი ღონისძიებებისა, რომელიც ხელს შეუწყობს ჩვენი კულტურულ ორგანიზების დიდ უფრო განმტკიცებას.

დასასრულ ყრილობამ მიიღო რეზოლუციუა, მიწარალთა კავშირის მავერი საქართველოს საბჭოთა მწერლობის ფედერაციის დაარსების შესახებ, რომელშია შემდეგ ცალ — ცალე გავსუვები და ასოციაციები.

შპარტიო.

ერთი დავგენილების გავი

(რ. გ. ნაციონალურ კომისიის საყურადღებოდ)

10 მარტს ახ. ფ. მხარხარის თავმჯდომარეობით შესდგა მთავარ სატრეზინოლოგიო კომიტეტის სხდომა. ამ სხდომაზე გამოცხადდა იქნა დადგენილება რ. გ. გზებზე ქართული ენის მხარხარის და ტრეზინების გამოყენების შესახებ. ის არის მთავრ შემოხვევა, რაც ამგვარი დადგენილება გამოკავს აღნიშნულ კომიტეტს; პირველ სხდომაზე (1927 წელს. 21 ნოემბერს) კომისიაც იქნა არჩეული ახ. ს. თორდის თავმჯდომარეობით, რომელიც დაგვიდგინებდა უნდა ვასტანოვად საქმის წარმოებისა და ოარგმნის მდგომარეობისა და შედეგი მოუხსენებია კომიტეტისათვის. კომისიამ იგი შესილ დაკავლების შესრულება; რადგანაც მისი წევრები სხვადასხვა საქმეებით იყო დატვირთული. უფრო რეალურია და კონკრეტული. მთავრ დადგენილება. ამიერიდან საქმის წარმოება და მთავრგმნელება ეჭარბილებიან განათ. კომისიარტ. არსებულ ცენტრ. სამეცნ. — სატრეზინოლოგი კომისიის უშუალო კონტროლს. მაგრამ კარგ დადგენილება კარგი შემსრულებელი უნდა. ამ საქმეში სიტყვა რ. გ. გვის გამოგვიმართან არსებულ ნაციონალურ კომისიას ეკუთვნის. უკანასკნელს კი მეტად რთულ პირობებში უხდებია მუშაობა.

რა დაბრკოლებები ელვება გამაბრუნებელ კომისიის თავის მუშაობაში? უნდა ავიღოთხმთ, რომ კომისიას არა აქვს ერთი მდლიანი და მქილილი აპარატი, რომ-

ლის საშუალებითაც უნდა ტარდებოდა ცხოვრებაში გამოყენებასთან დაკავშირებული ესა თუ ის ღონისძიებანი. კომისიას მყავს მდიდრი, რომელიც ამავე ღონისძიებების მდიდარიცაა. კომისიის დადგენილებანი — კი ცხოვრებაში ტარდება განყოფილებათა საშუალებანი. მაგრამ ის, რაც მისაღება საერთოდ გამოვლის მიზნბრე მუშაობისათვის, მიუღებელია და მიზანშეწონილი გამაბრუნებელ კომისიისათვის. ამის უმათარესი მიზეზი — კი არის შემდეგი: ა) აგრეტების მომზადება ქართული ენის ცოდნის მხრივ ეერ არის დამყავილილებული, უმეტეს შემთხვევაში ის ყოვლად მიუღებელია, ბ) ამ თუ იმ განყოფილება, დ) ნაწიროს უღონობა არაა საქმარის იმისათვის, რომ ის ამავე დროს ენის სიწინდის და ტრეზინების მხარხარისათვისაც იყოს პასუხისმგებელი. გ) რაც ასეა, მთავრგმნილი განყოფილებაში ყველაფერი და ამიტომ მის ცოდნის და გამოცდილებზე ბევრი რაბა და მოყოფილება, დ) არსებული საზნაო ლეკსკონი ღარიბია, საბჭოთა ასეთი ოარგნა, სავსე უნდა გროვდებოდა ახალი ტრეზინების ოარგნბს. ასეთ ოარგნს მოვალეობას ექნება მთავრგმნილია მთავრი, დიდად მისი ახსილებებისა (24 წლიდან) და რომელიც დღესაც მუშაობს ცენტრალურ სატრეზინოლოგი კომისიასთან შეთანხმებით და მისი უშუალო ხელმძღვანელობით, ე) ამიტომ რომ ადგილი არ ექნის განყოფილებათა ცალკე მთავრგმნი-

ბის მხარე ენისა და ტერმინების დამახინჯების გაუსწორებელ შეცდომებს, როგორც საქმის მწარმოებელ ავტორებს. ის ცალკე მთარგმნელი სახელმძღვანელოდ საჭიროა შეიქმნას ისეთი ავტორიტეტული ორგანო, რომელიც ყოველ მხარე უცვლელმდებარეებს მათ ცენტრალურ სატერმინოლოგიურ კომისიის დამხმარებელთა და მასთან უშუალო კონტაქტის დაქვერ.

შემზობის დამატარებელი მეორე მიზნებად უნდა ჩაითვალოს აგრეთვე თარგმნის, გამოცემისა და სარედაქციო შემზობის განკარგულება, გამოყოფა და დანაწილება. რკ. გზების მთარგმნელთა ცენტრალური ბიურო და სარედაქციო კომისია არსებობს სამწიფო სამასლო განყოფილებასთან. ამავე განყოფილებასთან არსებობს ბლანკეტის საწყობი, რომელიც ავზაენის სტამბოში, ყოველგვარ დასაბუქდალ გამზადებულ მასალას, რომელივე ინსტრუქციის დასაბუქდალ, სანამ ჯერ კიდევ ამაგარ მასალის თარგმნა არ იყო შემოღებულ, ესა თუ ის განყოფილება გზაზენა და სამასლო განყოფილების ზღანების საწყობში შეეცეთ, ხოლო ეს უკანასკნელი ამ შეეცეთ-თუ გზაზენა სტამბას, რის შემდეგაც იგივე საწყობი აწარმოებდა დაბეჭდილ მასალის განაწილებას. ამგვარად სამასლო განყოფილება ქართული შემუშავებულ ეწეონდა სადამოკებლო ფუნქციასაც. ამის შემდეგ გამოიცა განკარგულება, რომლითაც ტექნიკური შინაარსის დასაბუქტი მასალა (ინსტრუქცია, პროგრამა, წესები, წესდება, დებულება და სხვ) უნდა გროვედებოდას გამოსაცემად გათვლილ განყოფილებაში მხოლოდ; ეს არის რომ ესაქვით იგივე ფუნქცია, რომლისაც ეწეოდნ ცალკე განყოფილებები მათი დარგისათვის გამოსაცემ მასალის შესახებ, სინამდვილეში კი ამით შეიქმნა ზედმეტი ინსტრუქცია, რომელიც ავკინებდა და აქთანებდა შეეცეთის დროულად შესრულებას. უნდა გათარა მთელი რიგი სადებუტრებას, რომ უკანასკნელიდან მიიღო დაბეჭდილო-მასალა. გამოსაცემად განყოფილება მასალას გზაზენის განათლების განყოფილებაში, უკანასკნელი ამ მასალას უგზავნის სათარგმნად სამასლო განყოფ. არსებულ მთარგმნელთა ბიუროს. ბიურო თარგმნას უბრუნებს განათლების განყოფილებას, უკანასკნელი სწერს შეეცეთის და კვლავ უგზავნის სამასლო განყოფ. ბლანკეტის საწყობს. აქ სდებდა სამოლო შეეცეთა და გამზადებულ მასალა ოგზაზენის სტამბაში, სტამბა დაბეჭდილ უბრუნებს საწყობს და იგი ამ დაბეჭდილ მასალას უგზავნის განათლების განყოფილებას. აწარმოდა ერთი შეეცეთა ვაღის ექვს სხვადასხვა დამუშავებულებში.

არსებობს განსაკუთრებული სამეცნიერო - ტექნიკური კომისია, რომელიც უნდა გადასწავროს ამა თუ იმ ინსტრუქციის და სხვა მასალის გამოცემა, ხოლო ამათგან იმის გამოკრევა თუ ის უნდა ითარგმნოს ნაც. რენებ. ნაციონალურ კომისიის კამპეტენტური შეიღის. ამგვარად პროდუქციის მიღებისათვის იმდენი საფეხურის ვაჯალა საჭირო, რომ ყოველდ შეუღებელია აქ ჩისავე დროულად შესრულებას. რუსულად გამოცემული მასალა და უკანასკნელის ქართული თარგმანი ჩამდენივე ივის და სწიზად წლის ვანსხვაეების ნიშნას ატარებს. ეს ყოველდ მიუღებელია და შეუწინააღრებელი მეტადრე იმ დროს, როცა სხვა დაბეჭდილ ხდება აპარატის ყოველ-მხრივი გამართლებება და შემზობის რაციონალური მეთოდით წარმოება.

არა ვგვიჩია: რომ კომისიისათვის უტნობი იყოს ყოველივე ზემო ნათქვამი. უნდა ვიფიქროთ, რომ კომი-

სის 1927 წელ 29 დეკემბრის დადგენილებაც, რომლის ძლითაც განათლების განყოფილების ჩამოერთვა ტერმინოლოგიური შინაარსის წიგნების გამოცემის ხელმძღვანელობა და ვადიდაც ის სამასლო განყოფილებას; — ეს აქტი აპარატის გამართლებების ამ მიზანს ეწახებურება. მაგრამ შეორეს მართი ვადებარია იმავე სტამბაზე მიღებულ დადგენილება არსებულ მთარგმნელთა ბიუროს შესახებ.

აი ეს დადგენილებაც:
ალიარულთა იქნას მიზანშეწინილად რათა განათლების განყოფილებას ჩამოერთვას მეტეფიით მასალის გამოცემის საქმე და ამიერიდან ამ მასალის სათარგმნად ვაცემა აწარმოოს სამასლო განყოფილებამ, ბიურო და მხოლოდ ჩაითვალოს, დაევალოს კომისიას გამგეობის წევრის დევაშოვის თავეჯდომარეობით შეიფუშაოს დამუშავებისა და შევასების ნორმები მთარგმნელთათვის.

ბიურო და მხოლოდა, მაგრამ მანაც განავტობოს მუშაობას. ახალი დებულება არა სრნს. ამავე დროს კი უკლა აღიარებს ისეთ ორგანოს საჭიროებას, რომელიც უნდა იღვას ენისა და ტერმინების სწორად ხმარებისა და გამოცემების სადაზრებელ. ეს დადგენილება არ ეთანხმება ცხოვრების მიერ ნათლად წამოყენებულ საჭიროებას და მხოლოდ გაუტებობად უნდა იქნას ჩაითვლილი. ვერავინ იტყვის, რომ არსებული ბიურო არ უნდა იქნას გამოყენებულთი მი მიხნისათვის, რომელიც მთავარ სატერმ. კომიტეტის დადგენილებაში აღნიშნული. დიდმე მხოლოდ ბიურო ახერხებდა სატერმინოლოგიურ კომისიასთან შეთანხმებით მუშაობას. ამ მხრივე შეეცემილია ერთგვარი ტრადიციაც-ი, და უნდა ითქვას, რომ ამ მიმართულებით ბიურო არ ზოგავდა თავის ძლიონის, რათა პოპულარული გავხდა რუსულლიკანური ცენტრის დადგენილებანი რკ. გზელთა დათოე მასაში, და დაიცვა მისი პრესტიჟი ენისა და კულტურის მსახურების იმ კუნძულში, რასაც უწარმოებდნ ამ-კ. რკ. გზაზე ენის სწორების დაცეა, ტერმინოლოგიის სისწორით მგერა — გამოყენება და საერთოდ მთელი საქმის წარმოება ქართულ ენაზე. დასახლელ მიმართულებით ბიუროს მწევე კონფლიქტები-კი ჰქონდა სხვადასხვა განყოფილებათთან.

საერთოდ უნდა ითქვას, რომ მთარგმნელთა კვალიფიკაცია არ იცით კი რატომ დაჯახილია და თათლა-წუნებელია რკ. გზაზე, უმრავლესობას არ ესმის თარგმნის შინაშენილია. დანაწიერები-კი განზრახ აწილიებენ თარგმნასა და მთარგმნელებს, რომ ამით ადვილად შექმნან ნიადაგი გაეროებების შესაფერხებლად. ამგვარ განუსწორებელ დამინისტრატორთა კატეგორიის უნდა მიეცეთენის ისეთები, რომლებიც თითქმის ვერ-კი აწინევენ ვანსხვაეებს „თარგმნასა“ და „დადწერას“ შორის. ამგვარ უტკობის შედეგია, რომ განყოფილებაში ისეთ „მთარგმნელებს“-კი აქვს ადგილი, რომლებიც ხაზს სწერენ: „ჩემებანი მიღებულნი“, „შეაყენეთ მიღებების გეგმა“, „მგანარები არ იყოს“ და სხვ... ეს ხომ ავლან-რული ვარჯობაში! როგორ მოხდა რომ ეს „ვარჯონი“ გზას იკავებდ ამ-კ. რკ. გზაზე?
 საჭიროა და აუკლებელი გაიფანტოს ის ატმოსფერო, რომელიც შეიქმნა თარგმნისა და საქმის წარმოების გარემოში ამ-კაც-კ. გზაზეც ეს უნდა გაეკეთოს ნაციკომისიამ. ის ამითვისადა მიწოდებულთ. მხოლოდ საჭიროა აწარმოებ ამისთვის ყოველივე იმას, რაც აღბრ თქმულა და დაწერულა ამ მტკივან საკითხზე.

მიტოვალურაი.

ა.პ. საგზაო კომიტეტის მუშაობა და მიღწევები

თბილისი მალო სასწავლებლებში და მუშეაკებში 1926 და 27 წლის განმავლობაში მივლინებული იყო 500 კაცი. ჰყავს აგრეთვე 79 სტანდინანტი და შექმნილია ვაჭრებულ სტუდენტთა დაშმარე ფონდი.

საგზაო კომიტეტმა მიიღო სათანადო ზომები კვალ-ფიკაციური მუშაობის რკინის გზისათვის უბრუნველ-საყოფად, რისთვისაც გახსნა კურსები. სადაც მეცადინეობს 150 მუშა.

გაიხსნა დაზვიადან დაწინაურებულია კურსები. სა-
დაც სწავლას 32 კურსიდან. ამას გარდა გზათა მომ-
სერის რეინს გზები. ტენარეუმში სწავლას 300 კაცი.
თბილისში, ბაქოში, განჯაში, ლენინკანში, ხაშურ-
ში, სამტრედიასა და სხვ. გაიხსნა პროფტექნიკური გან-
ათლების სკოლები.

1926 და 27 წლის განმავლობაში ეს კურსები დაამთ-
კრა 1281 კაცმა. რეინს გზაზე არკუმბს 86 სოციალური
19,922 მანეთი. რაიმელშიაც სწავლას 18,922 მანეთი.
მათ შორის საქართველოს ხანჯელ არსე-
ბრის. — 27, სამხეთში — 22 და აღმართკანში — 19.
დანიშნული სკოლები ვერ იტყვა რეინს გზელთა ბავშვებს
და მზავლად ადგილას 2-3 წყებთა მიმდინარეობს სწავლა.
რაც უნდა ჩაითვალოს ერთ ნორმალიურთა. ამას გარდა არ
ისინი დასკული ვერცერთი არაპროპაგანდა იქ. სა-
დაც 25,000 რეინსგზელი ითვლება არის გახსნილი 27
სკოლა, ხოლო სადაც — 4000 — 22, 13,000-თვის კი
19 სკოლა.

გზლა შეეხებოთ. თუ რა მდგომარეობაშია ხელფასის
საკითხი. შეეცავე საგზაო ყოვლისა და აღნიშნა ხელფასის
ზრდა რეინს გზაზე მაგრამ ამისათვის საჭიროა აღიარა,
ხელფასის ზრდასთან პარალელურთა, რომ სწავლობდეს
შრომის ნაყოფიერების ზრდაც. ხელფასის ზრდა რე. გზა-
ზე უფროს 14,3 პროც.ს.

ზოგიერთი ჩამორჩენილი პროფესიათა ხელფასის აწევა
იქნა ჩატარებული ადგილობრივ პირობების და მიხედვით.
რაც შეეხება მომარდეთა ხელფასს მინაც საგანძობლო
აიქნა: 1926 წ. შედარებით 10,7 პროცენტით არის გაზრ-
დილი.

1927 წ. თებერვლიდან სალიანდგო დარგია ყველა
უბნებში შემოღებული იქნა სასაბო სისტემა. რის შემ-
დედაც მივიღო ხელფასის გადიდება 21,6 პროც.
ასეთივე სურათს იხედეთ სხვა დაბნებშიც. საელე-
ქტრონიში, მიმანქანებში, მოძიარბის, კონსტრუქტორების
და სხვა. საერთო ხელფასი 26 წელთა შედარებით,
ყველა დარგებშია გადილებული. ამავე დროს უნდა იო-
წესას რომ გადილებულია ნაუკავიერბაც. მაგ., 1925-26
წელს გადახდილ ტონიკოლომეტრების ჩაიდენობა შე-
ადგინდა:

1,778,340,000, ხოლო 1926-27 წელს — კი
2,298,977,000 ტონიკოლომეტრს. ე. ი. გაზრდილი 29,5
პროც.ით მაშინ როდესაც მუშაეთა რიცხვი გაიზარდა
შხოლოც 12,9 პროც.ით.

გასულ წელში საწარმოო კომისიებმა ეტყობა მე-
შობის გამოკაცლება, რამაც სასურველი შედეგი მოე-
ცა. ს. კ. და სათათბირო ქვემოთსიბის მიერ შეტანილი
3,285 პროცენტული წინადადებად აღმინისტრაციის მი-
უღია და გაუტარებია ცხრაფანების 1827 საკითხი — ანუ
55,9 პროც. მიღებულ უნდა იქნებინა წყალობითი ეკონომი-
უღრის ჩამდენში ათი ათას მანეთს.

1926-27 წელში გზათა სასაზღო კომისიარბმა ა.ი.კ.
რე. გზებს რაკონიალინაციის მიზნით გადასცა 49,400
მან.. რაც ადგილობრივ შეთანხმებით კიდევ გადილებუ-
ლი იქნა 79,400 მანეთად. ის თანხა განაწილდა ადგი-
ლობის შორის, მაგრამ საწარმოო კომისიებმა უბრტეს შე-
ნახვევებში, აღნიშნული ღირნი ვერ გამოაყენეს დანიშ-
ნულებშიანგებრ, ზოგმა — კი დანიშნულებას მოხმარა.
მაგრამ ისიც უსტაბა.

გზლა გადავივით. თუ რა ვაკეთებულა შრომის
დარგში.

1926-27 წელში გაცემული იყო 127,170 მან. შრომის
პირობების გაუმჯობესების მიზნით, რაც იქნა დახარჯე-
ლი ენტროლიაკების. განათების, ტენარეურ უსპოშოვი-
მის მოვარებაზე. საყურადღებო და სახალისონებში სამო-
ჩოგო, კანარემისა და ანარობის წიწყაზე. სანიტა-
რიულ გიგენურ პირობების დაცვაზე. და აგრეთვე არ-
სებულ სახელმისიბის გაფართობებაზე სამუშაო პირო-
ბების გასაადვილებლად.

გზლა შეეხებოთ განკეთ-ტანისამოსს. ამ საკითხზე
ბევრს აღაპაკობენ, როგორც კრებებზედ ისე როგანი-

ხაკებში და ადგილობრებში. ამ შირავაც გაქვეს მიღწე-
ვები. მაგრამ კიდევ არ არის იგი დამაკმაყოფილებელი.
რაც იწვევს საშარლიან საყვედურს მუშა - მოსამსახურე-
რეთა შორე.

1926-27 წელს განკეთ - ტანისამოსისათვის ხარჯე-
ალობებში იყო შეტანილი 192,872 მან. დათარბა კი
560,000 მანეთი.

1927-28 წელს განკეთ - ტანისამოსისათვის გაიკა
981,500 მანეთი. ნაწილობა კი დახარჯე, 1,048,980 მან.
თანის გადიდება გამოიწვია იმან, რომ ადგილობრივით
იქნა გადილებული რიცხვი განკეთ - ტანისამოსის. აქედან
ყველასათვის ნათელია თუ რამდენად მტკს ვლზევლობით
განკეთ - ტანისამოსს წინაინდელთან შედარებით.

არა ნაკლები ღონისძიებები იყო მიღებული უმუშე-
ვართა დახმარებისათვის.

- ამ მიზნით იქნა დაარსებული:
- 1) ეკადიფიკაციური კურსები, რათა ტრანსპორტის
მიწოდებას მცოდნე პირები დ. ს. 3. და სხვა.
  - 2) უმუშევართა კოლექტივები სადაც იქნა მოწყო-
ბული 730 მეუხა.
  - 3) ზედმეტ მუშაობასთან ბრძოლა წარმოებებში და
სხვა.

ამავე დროს უმუშევრების დახმარებულს ვალდებულ
იქნა შემდეგი თანხები: კავშირიდან: 1926 წ. პირველ ნა-
ხევარში — 27,985 მან. 18 კა. მეორე ნახევარში —
— 31,449—87 კა. 1927 წ. პირველ ნახევარში — 28,916
— 45 კა. მეორე ნახევარში — 41,662 — 10 კა.. საშუა-
ლო დახმარება ერთ უმუშევარზე 1926 წ. პირველ ნა-
ხევარში შეადგენდა 5 მან. და 8 კა., მეორე ნახევარში—
4 მან. 78 კა. 1927 წ. პირველ ნახევარში 3 მან. და 8 კა.,
მეორე ნახევარში 4 მან. და 65 კა.

მუშათა დაყენების საკითხი კი იყო უსურადლენ-
ბოდ მიტყვებულნი. მუშა-მოსამსახურეები იგზავნებოდნენ
დასაცენებლ სახლებში, სურათებზე და სანატორი-
უმებში. ამ შირე მუშაობის სურათი შეედიდა:

წლები	სურათ- ები	სანატო- რიები	დასაცენე- ბული სა- ხლები	სულ გა- წეხულია
1925—26	90	605	1497	2192
1926—27	85	607	1660	3258

გარდა ამისა გაიგზავნა კიდევ 300 ახალკარბი.
საბინაო საკითხი. შეწყვეტი სდგას არა მარტო ჩვენში
არამედ ყველგან, რეინს გზაზედ არის 9 საბინაო აშნან-
გობა, რომლებშიდაც გაითითებულთა 569 მანეთი. მათი
საკეთართი თანხა უფროს 141,167, 8 კა. აშნანგობას
უკვე აღუშენებიათ 39 სახლი 186 ბინით და 436 ოთახით.

დასარწმუნო გულისხმობათ უნდა ითქვას, რომ საგზაო
კომიტეტს მისი წლიურ მუშაობაში შრავალი მიღწევები
ქონდა, მაგრამ ამავე დროს ამ უშედეგო დაწელებში. ზო-
გიერთი დღეგაქვბები. მათი რიცხვი დიდ დღეგაქვბით უნ-
და ჩაითვალოს განკეთ-ტანისამოსის მიყენის მოუწყობე-
ლობა. რაც უკმაყოფილებას იწვევს მუშებში. წინასულ
წლებებთან შედარებით დიდ დაზარებებას საგზაო კომი-
ტეტმა ვერ მიიღო სათანადო ზომები ამ საკითხის მოგვ-
არებაში. ის პირები, რომლებიც გულგობილათ გამოაზიდან
ამ საქმეს სამმართველოში. პასუხისმგებნი, უნდა იქნან
მიტყული. მუშის საკითხიც ვერცერთ ვერ იყო მოგვე-
ბული. შრავალი მუშა - მოსამსახურე დარბა უმუშედ.

არც ბინის ყოზიოსის შენასტტებლად არის აგვული
შესაძლებელი ღონისძიებები მიღებული. არ გაქვეს სკო-
ლის შენობა. განსაკუთრებით ღირნის უბანში, სადაც
სწავლა მიღს 3 წყებათა და ეს კი უცოდ გაეღენას ახლნს
ბავშვებია ვანამთლობაზე.

საერთოდ მუშობას დამაკმაყოფილებელია და უსუ-
რყებელი საგზაო კომიტეტის ზომები ამ საკითხის მოგვ-
არებით უმუშობს რე. გზის მუშა - მოსამსახურეების სა-
კითხილდობით და აგვლი დღეგაქვბით ყველაფრს გამო-
ყვადობული.

მეზღვევის ერთ-ერთი სახეობა

V

როცა შევხებთ საქართველოს ს.რ. პარტიის მოქმედების პრაქტიკას და მის ტაქტიკას, უნდა ითქვას, რომ მას მოუხდა სულ სხვა პრაქტიკა მუშაობა 1918 წლიდან, ე. ი. დაარსების მომდევნო დღე ვიდრე რუსეთის ს.რ.

პარტიის პოლიტიკურ ხანს უშუალოდ სახლრავს, თუ თავს დასებულად კლასობრივ ბუნებას, — დამოკიდებულებას არანებულ ხელისუფლებას და მისი ხელმძღვანელ პარტიისადმი.

იმ დროს, როცა რუსეთში გამარჯვებული იყო პროლეტარიატი და კომუნისტური პარტიის ხელმძღვანელობით დაწყება საქმიანობა ხელისუფლება, ამ დროს საქონია რუსეთის მოწვეული საქართველოში მფობდა თანაცემური ფორმით მენშევიკურ პარტიის დიქტატურა. იმ დროს როცა რუსეთში რევოლუციონერული პოლიტიკარიატი იბრძოდა თავიერ ხელისუფლების უხანველსაყოფად ყოველგვარ ჯურის კონტრევოლუციონურ ძალების წინააღმდეგ და იეგრებდა იერობას, ამ დროს საქართველო გადაიქცა იმპერიალისტთა მოქმედების ძალია საქართველად, თვითიულ მთავანს სურდა გამოეყენებია, როცა რუსეთი საქართველოს, ისე მთელი ამიერ-კავკასია, საბჭოთა რუსეთის წინააღმდეგ და დაეჭვებია თავისი ბატონობა ჩვენს მუდმივრიცხვად სიმდიდრით და გეოგრაფიული ვითარებით თვალსაჩინო ქვეყანაში. რუსეთის მასშტაბით გეოგრაფიული მენშევიკები შეეცადა გამარჯვებულია აქტიურობით, მენშევიკები გამოვიდნენ მებრძობურებად ჯერ ამიერ-კავკასიაში, მერ საქართველოს დამოუკიდებლობაში, იმპერიალისტთა ძალია შეგავლენით, ოქტომბრის რევოლუციის მიმართ მტრულად განყოზილნი და ეწვიო პარტიული კინანობით გატყვევებულნი: გამოვიდნენ „თავაზურ (კრემლ-მორუღიანი“. ბოდიში არა იქტომბრის რევოლუციის, რომლისათვის სრული უფლება ყოველი კონა თვითგამარჯვებავ უღდათა არამედ მთლიან ბურჟუაზიულ კრენსკის რუსეთის წინაშე.

„დასუქიდებელი“ საქართველო პრაქტიკულად მთელი თავის იმედებს ამაყობდა იმპერიალისტთა შევლასაზე. პრინციპულურად კი მისი ხელმძღვანელ პარტიისათვის ეს იყო ერთადერთი პრაქტიკული ამბიქონი: საყოველთაოდ ცნობილი, რომ ქართველი მენშევიკების პროგრამა ერთნებულ საქონიში წარმოადგენდა ლიბერალურ არაბობას: არა იმის და რევოლუციის გარემოებაში. თვით მილიტარ-გეოგრაფიკი კი შეიძლება დასთანხმდებოდნ საოლქო-კულტურულ ავტონომიანზე ამიერ-კავკასიის ერთათვის. ოქტომბრის გადატრიალების რამდენიმე კვირის წინ მოწყობილ დემოკრატიულ თათბირზე, არკეთის სიტყვას ისე მხერავლიდ არ გამოეხატურა კონტრევოლუციონერულად განწყობილნი მებრძვევც ს.რ. და მენშევიკების უხანველსაბ, როცა რუსეთი გამოვლია ა. ჩხენკლის რომელიც მოუწოდებდა რუსეთის ყველა ერთა ძალია გაერთიანებისკენ იმპერიალისტურ იმის გასაგონებლად და მთლიან რუსეთის დასაცავად. მენშევიკები იბრუნებოდნენ, რომ ამპოქალქო იმის „ლიკვიდაციის“ შემდეგ საქართველო, მათი მიხედვით, დაუბრუნდება დემოკრატიულ რუსეთის კერას. ვინებრებთ: საქართველოს დამოუკიდებელ სახელმწიფოდ მოწყობის გეგმები მენშევიკურ პარტიისათვის საქონი იყო მხოლოდ, როცა რუსეთი კომინერში წარმატებულად და ქვეყნის შიგნით კლასთა ბრძოლის მეგვიერთ კლასთა შორის ზავის დამყარების საშუალება.

როგორი იყო დამოკიდებულება ამ პოლიტიკის მიმართ საქართველოს ს.რ. პარტიისა? ამ შემთხვევაში ჩვენ გვაქვს შედეგობაში ს.რ. როგორც მთლიანი პარტია და არა მისი მებრძვევცე ფრაქცია, რომელიც საქართველოს დასაბურების შემდეგ გამოვირის პარტიას და ითიქვის არაფრით განსხვავდებოდა თავისი სოციალ-პოლიტიკურ პოზიციით მენშევიკებისაგან.

არ შეიძლება ითქვას, რომ მენშევიკურ საქართველოს რომელიმე პარტია და მათ შორის ს.რ., ნამდენადა

კი მისი მებრძვევცე ფრაქცია, რომელსაც ეკუთვნოდა ამ წერილის ავტორიც, თავისუფალი იყო ამ პოლიტიკის გავლენისაგან. რამდენად ს.რ. რესპუბლიკის წარმოშობის პირობით დაწყებული მებრძვევცე პარტიასთან და დამოუკიდებელ კრებულს, ეწვიდნენ არაბანად მუშაობას და არ სცოდნებოდ მენშევიკთაგანში დამოკიდებულებების ლეგალურ ოპონიციის ფარგლებს. მათი ხანა (არ იყო არსებითი მიმართული სოციალისტურ რევოლუციისაკენ. მხოლოდ, ს.რ.თა ოპონიცი მენშევიკურ პოლიტიკის მიმართ წარმოადგენდა ერთად ერთ ხმას რომელსაც შექმნიდა დისანამის, პარლამენტში და კიდევ უფრო დამფუძნებელ კრებაში, როგორც პარტიას ფრაქციის, და რომელიც არღვევდა მენშევიკების მიერ დაყარებულ პარტიათი შორის ვადტორი კოინფულ - პოლიტიკურ ბლოკს.

თავისი მომქმედი პროგრამით საქართველოს ს.რ., თვალსაჩინოთ განსხვავდებოდნ რუსეთის ს.რ.-საგან: მათი პროგრამას უკვე დადტყო იდილი ოქტომბრის ქარიშხლის სუნთქვა. თუ რუსეთის ს.რ. თებერვლის რევოლუციის შემდეგ დლითადლ იბრუნოდნ მარჯვენა, ქართველი ს.რ., რომელიც თვალში იბრუნოდნ მენშევიკთა პარტიის „საქმედი საგმობრი“, სულ უფრო მიიწვეოდნ მარცხენა და 1920 წ. ბოლოს მიიღედ იმ სახელწოდებ: რომლის იქით იხსნება ვხა არ მოიღვევებისასაც არ ანაბრისმავაქენ, იმ სახელწოდებ, სადაც ისმება ს.რ. მიმართულებამოლოგურ ისტორიულად მიიწვეულია ხალხსონობის იდეათა განვითარების უკანასკნელი საგებური.

1919 წ. თებერვლს გამოქვეყნებული საარჩევნო პლატფორმა დამფუძნებელ კრებისათვის შემდგენილია სახლრავს სოციალიზმისაკენ მიმართული პარტიის პოლიტიკის ხასს: „დღედა რევოლუციამ საქართველოს შიშრომელ ხალხს უშავალითა გამარჯვება მინახეს, ძველი ფორმულა „ბურჟუაზიულ დემოკრატიან — სოციალიზმისაკენ“ რევოლუციის პროკრბით გადალახული იქნა. მთლიანულია რევოლუციამ უწამაივთა ახალი ფორმულა, ახალი შესაძლებლობა: სოციალისტური ძალი-უფლებიდან — სოციალიზმისაკენ მუშაობის სისტემებური კოლექტივხეცია შრომისა და საკეთიბებისა — ასეთია ერთად ერთი ვხა, რომელიც რევოლუციონერ სოციალიზმის მიმდევრებს უკარანახებს ჩვენში არსებული ძალია განწყობილად“.

თუ ვინმე გადალახა კომუნის შემდეგ, და პირველად მხოლოდ ისტორიაში-სახელმწიფო მასშტაბით, ბურჟუაზიულ დემოკრატიის ხელტეხილ, ეს იყო რუსეთის რევოლუციონერული პროლეტარიატი გამარჯვებულად, კომპარტიის ხელმძღვანელობით ოქტომბრის დღეებში. ბურჟუაზიული დემოკრატიის ურყოფისთანავე, არა ანაბრისტულ მიდინარობისათვის, საგაღდებულო, მენცესტეცა, იყო აღიარება მისი წარწახამდელიც ცნებისა — პროლეტარული ძალი-უფლებებისა, პროლეტარულ დიქტატურისა. საქართველო სახელმწიფოს, მერამ პოლტეკონომი გაციან ამ უარყოფაზე და მოთხოვდა დემოკრატიული რესპუბლიკის დამყარებას, ამ უკანასკნელ ჩაჩოებში საქართველოს თანდათანობით უნდა მერბოლიყო სოციალიზმში და ეს იმ დროს, როცა მენშევიკურ პარტიას ევაება ხელში ბურჟუაზიული დემოკრატიის საკე. პარლამენტის დიქტატურის აუცილებლობას ყველა პოლიტიკურ და ყველა ქვეყნურ რჩებადა ძალიაში საქართველოსათვის. მუხრებდავით სამართლიანად აღნიშნულ პოლტეკონომში, იმითადა ხელსაყრელ სოციალისტურ რევოლუციისათვის ჩვენნი ქვეყნის „ძალია განწყობილობისა“; თუ საქართველოს ბურჟუაზიის წინააღმდეგობის დადგევა არაიკითა სიმდიფის თაქითადაც წარმოადგენდა, ეს არ იქმნება მისი წერილ-მხრეობილ მასხვე გავლენისა და მისი დახმარება მხოლოდ იმპერიალიზმის, ძალის შესახებ.

„ეკილი სურვილები“, გამოხატული პლატფორმაში, დამახასიათებელია საქათოდ ს.რ.-ათთვის, განსაკე-

თრებით მათი მოქმედების. იმ პერიოდისა, როცა პროლეტარული რევოლუტია მათი გაბნაწიერებით, არ იდგა პოლიტიკურ დღის წესრიგში. 25 თებერვალმა, საქართველოს გასაბჭოებამ გაართვა სოციალურ უტოპიზმის და დემოკრატიულ რადიკალიზმის ს.რ. სადემონსტრაციულ გეგმები. სოციალ-პოლიტიკური ხაზი ს.რ.-თა პარტიისა, 1921 წლამდე შეიძლება დასახიათებულ იქმნას, როგორც ხაზი წერილად - პოლიტიკურად - დემოკრატიულ პარტიულ პოლიტიკის და კონსერვატიულ სოციალიზმისაყენ მიმართული.

მენშევიკის საქართველოში სოციალიზმის მშვიდობიანი მშენებლობის შესაძლებლობის ირეკვინად იმდენად სწრაფად და ცხადით, რას ს.რ. 1920 წ. სდამენ შემდეგ ნაბიჯს: დამფუძნებელ კრებაში წარდგენილი კონსტიტუტის პრიპიტქში ს.რ. მოითხოვენ საქართველოს აიარებებს შრომის რესპუბლიკად. ეს მოთხოვნებიდან წარმოადგენდა კონსტიტუტის გამაზბატვის ს.რ. რევოლუტის ხასიათისა, რომელსაც იძლეოდა პარტია, რიცა იგი თავი-სი ლიდერის აზმ. ლ. შენგალიას ხასიათ აცხადებდა დამფუძნებელ კრებში ჯერ კიდევ 1919 წ.: „ჩვენი რევოლუტია არის მშრომელთა რევოლუტია, რევოლუტია კლასობრივი მიმართული რევოლუტია, რევოლუტია კლასობრივი მიმართული რევოლუტია, რევოლუტია პოლიტიკური და ეკონომიური ბუნებისა წინააღმდეგ“. „შრომის რესპუბლიკა“ თავისი სოციალ-ეკონომიური წყობის მიწნაწილი წარმოადგენდა შავად, ტლანქად გამაზბატულ სოციალისტურ საზოგადოებისა მისი პირველი საფენების პრიპიტქს. კონსტიტუტის ძირითადი მზნად ისახავდა რევოლუტის ათიარებებს. — „შრომის საბოლოო განთავისუფლებას შრომისა და საკუთრების წყობურ სისტემატურ სოციალისტის საფუძველზე“. საზოგადოების სოციალისტურ გარდაქმნისათვის კონსტიტუტია ითვალისწინებს შემდეგ ზომებს: შრომის საყოველთაო ბუჯებას, უფლებების მონაზბუტ წარმოებებში მუშათა კონტრატის დაწესებას, საბოლოოდ და ბანკების ნაციონალიზაციას. თუ ამას დაერთავთ ს.რ.-თა რევოლუტური მოთხოვნებებს, როგორც არის — მიწის სოციალისტისა და აშუღიკალური სოციალისტის“ მზავესი ზომები, მიიღებთ, საბოლოო ჯამით. სოციალიზმის შესავად საზოგადოებრივ წყობას.

კონსტიტუტის პრიპიტქს ყველაზე ბუნდობად და მკრთლად ნაწილად შეადგენდა ძირითადი საკითხი ყოველივე რევოლუტისა — საკითხი ხელისუფლებისა. კონსტიტუტია მოითხოვდა სამკუების არსებობის და მოქმედ-

ბის უზრუნველყოფას, მხოლოდ არა მათზე ხელისუფლებლის გადასვლას და რესპუბლიკის უბილავ წარმოადგენლობითი ორგანიზმ სტრუქტურად საყოველთაო საარჩევნო უფლებებს. ამგვარად, ბურჟუაზიული - დემოკრატიული წყობის ერთმედი და მისი ეკონომიური საფუძველი, მხოლოდ ახალ საზოგადოებრივ უთიარებობას არ ჰქონდა სათანადო სახელმწიფოებრივი საბოლო, რომლითაც შეიძლებოდა ყოველივე მართკ საბოლო ხელისუფლებად.

ამ შესაძლებლობის წყარო იგივეა რაც მთელ ს.რ. მიმდინარეობის ახსიათების ცუცქმდებში, რომელშიაც განიხილათილი იყო ხალხისწერ ანარქიზმის ნაშთები მარქსიზმის დებულებებთან.

კონსტიტუტისაში ამავე დროს თავი იჩინა ს.რ. პარტიისათვის ძველიდან ჩვეული კომპრომისული მეთოდმა, მზინად პრინციპიალურად შეუტრეტიტელ მიმდინარეობათა, ბრძოლის გადაკლასის, სხვადასხვა მიმდინარეობების არსებობის მიჩქმდებამ. ამით პარტია ინარჩუნებდა ფორმალურ მთლიანობას თუმცა კარგავდა გარკვეულ ხაზს — პოლიტიკურ მოქმედების ამოძრავებელ ძალას.

საქართველოს გასაბჭოებამ საბოლოოდ გამოაწვარავა ეს მიჩქმდებული წინააღმდეგობანი ს.რ. პარტიისა — ერთმა მისმა ნაწილმა, ბუნებრივად, აღიარა პროლეტარატის დროშა თავისი საკუთარი დროშად, მხოლოდ მთავრე, უწინმწინედ ნაწილად გადაქანა მენშევიკურ კონსტიტუტის წინააღმდეგ. 1924 წ. ანარქიზმის შემდეგ ამ ნაწილაც შეუერთა თავისი პოლიტიკური ხაზის დამფუძნებლობა მშრომელ ხალხის ინტერესთა თვალსაზრისით და დადგა საბოლოო ხელისუფლებასთან თანამშრომლობის ზგას. მხოლოდ საზღვარგარეთ ჩამდებნი ნიადგ მოწყვეტილი ინტელიგენტე განაბრბათ მხირკვლელობას საბოლოო ქვეყნის წინააღმდეგ და მათი მთლიან, ი. ა. ვაბახიან და მოუტიკვებელ საქართველოს“ რედაქტორის ზოლში. ჩვენი შეგვიძლიან დავარწმუნებთ იგი, რომ მისი მონაწილეობა საბჭოთა საქართველოს სოციალისტურ აღმშენებლობაში, თუნდაც ელექტროფიკაციის ფორმებზე, როგორც ელექტრო-ტენიფიკაციისა ბუჯეთა უფრო ნაყოფიერი იქნებოდა, კრძოლდ ქართულ ხალხის კულტურულ-ეტიკურულ აღორძინებისათვის, ვიდრე მრავალი იმპერიალიზმის დიდ და პატარა აგენტების წინაშე მუცქულ ხობვა და მათი პროლეტარატის და მთელი მშრომელ ხალხის წინააღმდეგ გამაზმარებისათვის ხელის შეწყობა.

ქ. ვაგირშვილი.

ს ა ს ლ უ ზ ო / მ ე ა შ რ ი

მუშათა კლუბების მუშაობას დღეს დიდი ყურადღება ექცევა. რაც დრო გადის ფართო მასებში ენებებიან საკლუბო მუშაობაში და კლუბები ხდება მათი მხატვრული მოთხოვნების დამკმაყოფილებელი და კულტურის პროპაგანდის მძლერი იარაღი. მასების საზოგადოებრივ - პოლიტიკური და კულტურულ დონის აწევის საქმეში კლუბი მომავალში უფრო დიდ როლს ითამაშებს.

საკლუბო მუშაობაში დიდი მნიშვნელობა ეძლევა თეატრალურ დარგს. მუშათა კლუბებმა უნდა შექმნან აკუსი საკუთარი, საკლუბო თეატრი. მისთვის მუშათა კლუბებმა დღის წესრიგში დასვეს ეს საკითხი.

დღეს ჩვენი გეგმავს ბევრი მუშათა კლუბები, სადაც სწარმოებს თეატრალური მუშაობა, ბავარია ეს მუშაობა დღემდე სასურველ ნიადაგზე ვერ იყო დამდგარი. ამის მიზეზი უმთავრესად არის ის, რომ თვით საშხატური ფიგების ხელმძღვანელები შესადგერის ცოდნით არ არიან აღჭურვილინი.

ზხირად ეს ხელმძღვანელები ვერ ერკვევიან საკლუბო თეატრის მუშაობაში და საკლუბო თეატრის უპირდაპირებზე პროფესიონალურ თეატრს. ეს კი ძირითადად ეწინააღმდეგება საკლუბო თეატრის პრინციპებს. საკლუბო თეატრი უნდა აგებულ იყოს თვით-მოქმედების პრინციპზე, სასტანდის თვითმომქმედებაზე,

გარეშე ამისა, საკლუბო თეატრის არსებობა ზედმეტი პროფესიონალური თეატრი თავის მიზნად ისახავს წინადა პროფესიონალურ, საკლუბო თეატრი ამის თავის მიზნად ვერ დაიხსნას, იგი მთლიანად უნდა ემსახურებოდეს მასს, რომ ეს მასა თვით გამოვიდეს შემოქმედების ასარგებლად. საკლუბო თეატრი არ არის პროფესიონალური და წრის წევრი პროფესიონალი. არც საკლუბო თეატრი ისახავს თავის მიზნად პროფესიონალურ გარდაქმნებს და არც წრის წევრი პროფესიონალი. საკლუბო თეატრი — მთლიანად ნაყოფია მუშათა მხატვრულ თვითმომქმედების.

კლუბში რომ განვითარდეს მასების ეს თვითმომქმედება საკრებო, უწინარეს ყოველისა, საშხატური წრეები მის წევრთა კულტურულ დონის აწევა და სასცენო ხელოვნების ზემოწინებით შესწავლა. ჩვენში რომ დაარსდეს და განვითარდეს საკლუბო თეატრი უნდა გამოიყენოს იმ მხატვრულ მეთოდებით, იმ ფორმებით და ელემენტებით, როგორც დღეს მუშაობენ. მაგალითად, მისკვის საკლუბო თეატრები.

იმ თეატრებით, ის ფორმებითაც დღემდე მუშაობდენ ათბილისის მუშათა კლუბები — შექმნილებია, ცოცხალი აგზების ფორმად თავისი დრო მოქმედა. ჩვენი ცხოვრების გამოცდები უფრო გარამადა, ჩვენი აუღიტიობის მით

ხოვნილება გააზარდა. საქორა გადავიდეთ სერიოზულ მხატვრულ ფორმებზე.

საკლუბო თეატრში უნდა შევიდეს თეატრის შემდეგი ფორმები: სატრა, სოციალური პამლეტი, ხალხური მელოდრამა და კომედია. ერთ-ერთი მძღვარი იარაღი საკლუბო მუშაობაში უნდა იყოს — სატრა. ეს ფორმა უფრო ახლია საკლუბო თეატრის ფორმებთან. ჩვენ კლუბებში, მართალია იღვმება სატრული ხასიათის პიესები, მაგრამ მათი მხატვრული დონე დასუსტდა ბალანობამდე. სატრა უნდა ავახლოდოთ სოციალური პამლეტებთან და მისი მხატვრული ფორმის ჩამოსმას, განსაკუთრებული ყურადღება უნდა მივაქციოთ.

საკლუბო თეატრის მტიქნეული საკითხი—არის რებრტორია; მართალია, ამ მხრივ კლუბები დიდ კრიზისს განიცდიან, მაგრამ ჩვენ შეგვიძლიან ამდისიალი ვიპოვათ ჩვენი მხატვრულ ლიტერატურის ინსცენირებაში, სასკენოდ ვაძმოკეთებამ და თავიწმინდოთ.

ჩვენი დამწერების მუშაობა სრულიად ახალ სიტუაციაში უნდა ავიდეს. თუ საკლუბო თეატრის მსახიობი პროფესიონალური მსახიობი არ არის, საკლუბო თეატრის მსახიობი — არც სცენის მოყვარე უნდა იყოს, ამ აზრის ძველის გავტეხეთ. წინააღმდეგ სცენის მოყვარე მოდიოდა კლუბში ინტერესით. ეს ინტერესი გამოხატებოდა იმში, რომ მთავარი როლი თამაშობდა პიესაში. არ მისცემდი ასეთ როლს, ახლოს არ გავყარებოდა კლუბს. დღეს ახალ კლუბში ამახ ადგოდა არ უნდა ჰქონდეს. აქ სცენის მუშაეი უნდა მოვიდეს გარკვეული იდებით, რომ იგი საერთო საქმეს აკეთებს; ემუშება კულტურულ - განმარტებულ მუშაობაში და ამით საავტობრობას მოუტანს ფართე მასესს.

მაგრამ დიდერ ეს გარკვეული მსოფლ - მხედველება ჩამოკალიბდობის მუშაობა კლუბებში, საქორაა ძირ.

უვკინადა შეიკვალს მუშაობა კლუბების მუშაობა და გადავიდეს ახალ სიტუაციაზე.

საკლუბო თეატრის ახალი მუშაობის სისტემა კიდევ გამოიხატება შემდეგში: 1) თეატრალური მუშაობა უნდა სწარმოებდეს თვითმოქმედების პრინციპზე. აქ არავითარ გადახასია ადგოდა არ უნდა ჰქონდეს. 2) დრამაწერების ახალი ორგანიზაცია და 3) თეატრალურ ახალი ფორმების გამოყენება. თეატრის ფორმები მრავალგვარია. მაგრამ ჩვენ აქ ვეთითებთ იმ ფორმებზე, რომელიც გამოდგება საკლუბო მუშაობაში. ეს არის: რეალისტური კონსტრუქციის გზა. საკლუბო თეატრმა უნდა გამოიყენოს ეს ფორმა, რადგან იგი უფრო მისადავია კლუბის ახალ მშენებლობისათვის, მარტივია, გასაგებია და მოსეუბის მხატვრულად გაფორმების დროსაც ძვიარი არ ჯდება. შემდეგ საკლუბო თეატრში უნდა შევიტანოთ პუფონადას და გოტეტის სტილი. მაგრამ ეს სტილი ისე არ უნდა იყოს გავტეხილი, როგორც დღემდე; რომელიც ბალანად აქცეის. სატრის დადგმის დროს სატრაში გამოიყენებთ ხალხური ფარის ფორმები, ისევე როგორც ახალი მელოდრამის დრის, ხალხური მელოდრამის ფორმები. ამის სათუთეთი მავალითი მოგვცა „ს ტრეკრიაოემა „ილიადაე ჩინეთში“. რომელიც წარმოადგენს ახალ მელოდრამის სახეს და მოლიანად იე გვიბეულია ძველ ხალხურ მელოდრამის ფორმებზე.

საკლუბო თეატრის შეუქმლიან დიდი სამსახური გაუწიოს ფართე მასესს. თუ იგი შეიკვირ ნიადაგზე დაღებება.

პროფსაბუას კულტურაყოფილებამ უნდა განსაკუთრებული ყურადღება მიექციონ კლუბების მუშაების კადრის შექმნას. ასეთი კადრის შექმნით აიწევა დრამაწერების მხატვრული მუშაობა და შეიქმნება სერიოზული საკლუბო თეატრი.

მან.

კომოვირაციის მხრები

როგორც მთელს საბჭოთა ეავშირში, ისე კერძოდ საქართვლოში კომოვირაცია დაიკურა მეტად სასაუსის-მეტილო რალი სოციალისტური რევოლუციის ვატარების საქმეში. ეს უდიდესი ცვლილება რომელიც ხდება დღეს ჩვენს ცხოვრებაში და რომელიც რადიკალურად სცვლის ძველ დრო-მოქმულ და დახასტებულ ფორმას საზოგადოებრივ მტიქნეობისას, ახალია კოლექტივი საფუძველზე. უშთავისად ხდება საზომხმარებო და სასოფლო - სამეურნეო კომპარტეტივების საშეუადობით.

მართალია, მას გვერდში უდგას სხვა სახელმწიფო ორგანიზაციები. მაგრამ კომოვირაცია აქ დამამომს მთავარ როლს. ჩვენი კომპარტეტივის განვითარებასთან ერთად იწეება კერძო ვაჭრობის თანდათანო დატემა, რაც მეტად თვალსაზრისად ადვილდება — სინანდელივით. თითქმის 90 პროც. მომხმარებლისა, ვაჭრითარებული სხვადასხვა სახის კომპარტეტივები დირაიზება კერძო ვაჭრობის წინააღმდეგ და ლამის სრულიად განდევნის იგი მახრობადი. ეს კი უდიდესი მიუწეება კომპარტეტივისა და საერთო სოციალურ აღმშენებლობაში. ის, ვინც ითხო მოზარდ მტიქნეული იყო და ფუფუნებით სტეპობდებო მომხმარებლის ხაზზე, დამარცხდა კომპარტეტივისთან ბძობაში. მაგრამ არ უნდა დაეუწიყოთ, რომ მას ჯერ სულ არ დაუფერა ფორმბალი: ისინი კარგ კრებულ სხვადასხვა საშეუადობა მოზრხებულად ებძობიან კომპარტეტივის ბძობაში. ეს უფრო თვალსაზრისო გზად უკანასკნელ ხანებში.

ამ მხრივ კომპარტეტივის მტიქნეო დიდ უნაზსა და გამოცდილებას იჩენს. საჭუჭრად და საკალოლით ის არის რომ ისინი ახერხებენ შეუქმნელო მომხმარებელთან ჰქილს გზებსა და მათი საშეუადობით კომპარტეტივიდან იძინენ საქონელს, რაც ამ საქონლის საერთო კრიზისის დროს უფრო აწევატებს მტავარობას. ეს ვარემოება წინა პრესაშიც იყო აღნიშნული.

ამ როგად, გადავიხედველი. წევრები აწევიან რა კერძო ვაჭრებს საქონელს ძირს უფობრან კომპარტეტივის, სტეპენ მის პრესტის მომხმარებელ საზოგადოების თვალში და უდიდეს დანამდებულ სწაილად საზოგადოებრივ საქმეში. საშეუადობად ბეიერი კოფლია ვაჭარი „საკვაცი“ არის დღეს ჩვენი კომპარტეტივში გასაღებელი. განსაკუთრებით საინანუქატურო დარგში და ეს ვაჭრებიც არის მხედველობაში მისაღები. მართალია, მთავრობის ორგანიზები ენერგიულ ბძობას აწარმოებენ ამ ეპილემური ხასიათის სენის წინააღმდეგ რკურსული ზომებით და ილისკულაოიაც სჯიან დანამხმევეთ. მაგრამ ჩვენი აზრით მარტრა ეს ზომა არ კმარა.

მე ვფიქრობ, დროულად და მოხამწეუწილი იქნება სხვა საშეუადობებთან ერთად თუ — სათანადო კომპარტეტიული ორგანიზები მოიწევენ სწრაფ მომხმარებელთა (წევრთა) საერთო კრებებს. ვაუთვალისწინებენ რა მათი კომპარტეტივის მნიშვნელობას დღევანდელ სოციალისტურ აღმშენებლობის ხანაში ფარდას ახლიან რა მისი ფაქტორი და ამჯერა მტიქნის ზოახვეებს, განუშარტავენ — წევრებს მათი მოვალეობას და პასუხისმეტილობას საზოგადოებასა და სახელმწიფოს წინაშე.

საქორა ფართე საზოგადოებრივი აზრის ანუ მხევაება ამ მოცინის ორგულე, საქორა ულისი წევრების განდევნა კომპარტეტიდან.

დეე თვითული მომხმარებელი გასდეს მხედნებელი და ეთავგული—დაარეა წევრთა ამ საერთო ოჯახისას. რა თქმა უნდა, ეს ზომა არ არის რადიკალური საშეუადობა ამ სურის აღმოსაებეტილად. მაგრამ ჩვენი მოვალეობა ამ ფორმტზე ვაეაძიეროთ ბძობა უფრო კულტურული და განბებელი მუშაობის საშეუადობათ.

რ. მიქაძე

საჩინდასნიო კოლეზია